LUM

Lunds universitets magasin | Nr 3 | 2010

Så lyckas man med stordrift inom forskning

Spontana minnesmärken viktiga för anhöriga

TOMATTERAPI

SPRÅKFISKE MED ELEKTRODNÄT

Psykologistudenten Ola Brink och doktoranden Kristina Magnusson rättar till elektroderna på tvååriga Elise Bårströms huvud, medan mamma Valeria Naters håller uppsikt över Elises humör.

Barns språkutveckling mäts på Humlabbet

Tiger – kanin – dusk – tiger – pale – traktor...

Bildspelets röst läser ett ord till varje bild som visas: en tiger, en kanin, en sorts handtagsförsedd ödla som tydligen heter dusk, en knottrig vasmojäng som verkar heta pale, en traktor och så vidare. Tvååriga Elise Bårström ser uppmärksamt på, sittande i mamma Valeria Naters trygga famn.

På huvudet har Elise ett nät av 128 små plastpluppar. Det är elektroder, hopkopplade i en tjock kabel som leder från hennes huvud till en dator som registrerar hjärnans aktivitet.

Elise befinner sig på Humanistlaboratoriet som försöksperson i en studie om barns språkutveckling.

– Det finns ett visst hjärnmönster som uppstår vid så kallad ”semantisk inkongruens”. Ett exempel är om någon säger hund, men pekar på en bild av en katt. Om man vet vad orden hund och katt står för upplevs detta som motsägelsefullt, inkongruent. Den reaktion som då uppstår i hjärnan går att avläsa på EEG-kurvorna, förklarar Kristina Magnusson.

HON ÄR DOKTORAND i psykologi och ingår i Linnénätverket Cognition, Communication and Learning. Där samarbetar kognitionsvetare, lingvister, logopeder, psykologer och neurofysiologer kring bland annat studier om hur barn lär sig förstå ett språk.

I Kristina Magnussons studie får barnen se fantasibilder av handtagsförsedda ödlor, höga knottriga vaser, blåa troll och andra konstiga figurer för att se om de lär sig förknippa de nya orden med de nya figurerna. Har de t.ex. lärt sig ▶

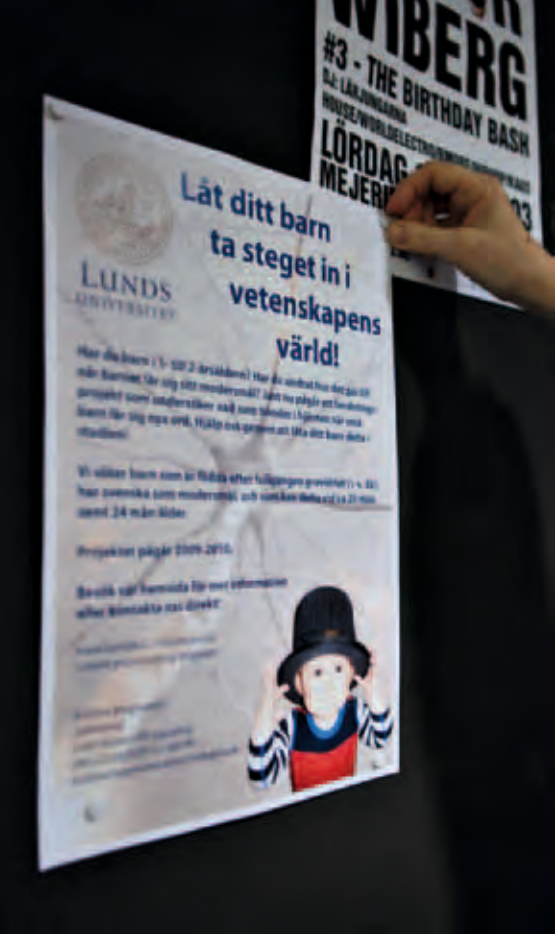

Fr. v. affischen där små försökspersoner efterlyses, ett mottagningsrum för de första samtalen med barn och föräldrar, hjärnmönstren från de 128 elektroderna och Elise med ett av sina mut-kex.

att ödlan heter dusk, så bör det speciella hjärnmönstret för semantisk inkongruens uppstå om rösten i stället påstår att ödlan är en traktor.

STUDIENS BARN får komma till Humanistlaboratoriet två gånger, vid 20 och vid 24 månaders ålder. Just då är de inne i den så kallade ”ordförrådsspurten”, den period då små barn plötsligt börjar lära sig en väldig mängd nya ord. Medan föräldrarna tidigare jublade över varje nytt ord – Lampa! Mamma! Pappa! – så kommer nu de nya orden inte bara ett i veckan utan flera per dag.

– Somliga förklarar det med att talorganen först då är så utvecklade att barnet kan forma begripliga ord. Men vi tror snarare att det har att göra med mer allmänna förändringar i hjärnan som påverkar både förståelse och språkproduktion. Barnet blir i den här åldern mycket bättre på att systematiskt kunna koppla samman en viss sak med dess namn, menar Kristina Magnusson.

Hon vill bland annat jämföra ordinlärningen hos barn med ett stort respektive litet eget ordförråd. Hon ska också med hjälp av silhuettbilder undersöka barnens förmåga att uppmärksamma helheten snarare än detaljerna. Hypotesen är att denna förmåga utvecklas parallellt med språkutvecklingen, och kanske utgör en förutsättning för den.

– Mycket små barn fäster sig framför allt vid detaljer. Säger man ”stol” och pekar på en randig fåtölj, så kanske de tror att ordet har att göra med just de ränderna och inte med en möbel som kan ha många utseenden. Och ordet ”hund” förknippas kanske i början bara med grannens tax, inte med alla andra hundar, säger Kristina Magnusson.

En poäng med elektrofysiologiska metoder är att forskarna inte blir så beroende av barnens beteende. Barnen behöver ju inte göra mer än att sitta stilla framför bildskärmen. Bara det kan vara knepigt nog för så små barn – Elise måste mutas med både kex och Teletubbies när hon skulle få på sig elektrodmössan.

DÄRFÖR ÄR DET INTE så många elektrofysiologiska studier gjorda just på barn mellan ett och två år. I den åldern är barnet för stort för att vara en lätthanterlig bebis, men för litet för att förstå vad man vill att det ska göra. Därför har Kristina Magnusson målet att via barnavårdscentralerna få in hela 60 barn och deras föräldrar. Hon räknar med ett ganska stort svinn av små försökspersoner som sliter av sig elektroderna eller kravlar sig ur förälderns famn. Förhoppningsvis blir det ändå tillräckligt många kvar för att vetandet om barns språkutveckling ska få ytterligare en pusselbit.

TEXT: INGELA BJÖRCK
FOTO: GUNNAR MENANDER

LUM

Lunds universitets magasin

Lunds universitets magasin LUM utkom första gången 1968. Det når i dag samtliga anställda och nästan lika många utanför universitetet. LUM har en upplaga på 14.000 exemplar och utkommer med 10 nummer per år.

REDAKTION:

Maria Lindh,
redaktör och ansvarig utgivare
046-222 95 24,
Maria.Lindh@rektor.lu.se

Lena Björk Blixt
journalist naturvetenskap
046-222 71 86,
Lena.Bjork_Blixt@kanslin.lu.se

Ingela Björck,
forskningsjournalist
046-222 76 46,
Ingela.Bjorck@rektor.lu.se

Britta Collberg,
journalist
046-222 31 58,
Britta.Collberg@rektor.lu.se

Petra Francke,
journalist och layout
046-222 03 16,
Petra.Francke@rektor.lu.se

Mats Nygren,
journalist teknik
046-222 70 86,
Mats.Nygren@kansli.lth.se

Ulrika Oredsson,
journalist
046-222 70 28,
Ulrika.Oredsson@rektor.lu.se

Caroline Runéus,
kommunikationschef
046-222 70 41,
Caroline.Runeus@rektor.lu.se

UR INNEHÅLLET

8 Samordning inför studieavgifter

Hösten 2011 införs studieavgifter för studenter från utomeuropeiska länder. Trots att Lunds universitet sannolikt bara kan få ett 50-tal stipendier satsar man på att locka 400 utomeuropéer per år, två tredjedelar av dem som idag gratis följer LUs utbildningar.

14 Minnesmärken i diket

De senaste åren har det blivit allt vanligare att märka ut platser för dödsolyckor i trafiken med kors i diket. Doktoranden Anna Petersson har tittar närmare på fenomenet och konstaterar att vägminnesmärkena fyller en viktig funktion för de sörjande.

17 Tomatgener mot tumörer

Tomaten är en mycket användbar grönsak inom matlagningen, och nu visar den sig också kunna ha effekt mot cancer. Molekylärbiologen Jure Piskurs forskning visar att tomatgener skulle kunna vara värdefulla vid framtida behandling av hjärntumörer.

22 Storsatsning på campusmiljön

Universitetet håller på att ta fram en ny plan för hur universitetsområdet ska utvecklas fram till 2025. Hundra miljoner kronor satsas på att förverkliga visionen. Och det pågår redan en hel del byggen och utredningar.

28 Europa inspirerar Indien

Indien är ett jättelikt land som saknar ett samordnat utbildningssystem. Inom ett europeiskt utbytesprogram som Lund koordinerar vill man nu inspirera indierna till att skapa ett gemensamt utbildningssystem, på samma sätt som de europeiska länderna gjorde häromåret.

32 Nya forskarformationer

Om man ska vara framgångsrik med att få forskningsanslag idag krävs ofta stora allianser med sammanlänkade forskargrupper som kan jobba tvärvetenskapligt. Men hur arbetar man i grupper med över hundra deltagare? Vilka är fördelarna och riskerna? LUM har besökt neuro-nätverket Bagadilico.

ADRESS:
LUM,
Lunds universitet,
Box 117, 221 00 Lund
Fax: 046-222 47 11,
Internpost: Hs 31
E-post: LUM@rektor.lu.se
LUM på nätet:
www.lu.se/lum

ANNONSER:
tomat annonsbyrå,
www.tomat.se
tel 046-13 74 00/02,
fax 046-5400150
e-post PC: info@tomat.se
e-post Mac:
material@tomat.se

PRENUMERATIONER, NOTISER:
Anställda vid LU
får LUM gratis.
Enskilda abonnenter – 190 kr/10 nr. För prenumeration kontakta Eva Andersson: 046-222 70 10, Eva.Andersson@rektor.lu.se

ADRESSÄNDRING:
Anställda anmäler ändringar till kataloganvariga vid institutionen (motsv). Övriga skickar ändringsuppgifter till LUM, gamla adressrutan bifogas.

TRYCK: Lenanders Grafiska i Kalmar

NÄSTA LUM:
Manusstopp 6 april.
Utkommer: 23 april.

ISSN: 1653-2295

OMSLAG: Tomater.
Foto: Scanpix

LU startar mjukvaruinstitut

INNOVATIONER. Ett mjukvaruinstitut som startar den 1 april och sju lovande portföljbolag.

Det är några nyheter man får med sig vid ett besök hos dem som jobbar med innovationssystemet vid Lunds universitet.

Tanken med ett mjukvaruinstitut är att förkorta tiden det tar för ny mjukvara att kommersialiseras. På institutet, som ska etableras i E-husets lokaler, ska både forskare och företagare kunna hyra in sig under vissa perioder för att testa och implementera den nya mjukvaran i olika produkter.

– Normalt tar det fem år för en ny mjukvara att komma ut på marknaden. Vi räknar med att det här kan förkorta tiden avsevärt, säger professor Carl Borrebaeck som är ordförande i LUIS (Lunds universitets innovationssystem).

HOS LUIS på Sölvegatan berättar också Carl Borrebaeck och Mats Lindoff om den inventering bland de ”torra” fakulteterna som nyligen genomförts om intresset för att vara med i programmet ”experts for hire” som LUM berättade om i nummer 1 i år. Ledare för den inventeringen har varit Sven-Thore Holm som har en bred innovationsbakgrund och numera även är hedersdoktor vid LTH. Intresset är stort och idéerna många, och nu ska de sorteras och avtal ska konstrueras med företag och andra som är intresserade.

– Vi blir först i Skandinavien med att erbjuda denna typ av program från ett innovationssystem, konstaterar Carl Borrebaeck.

PROGRAMMET SKA HANTERA alla frågor omkring konsultavtal, licensieringar och förhandlingar för att underlätta för forskare som tidigare inte synts i innovationssystemet.

– LUIS kommer att ställa upp med en programchef samt all samlad expertis, säger Carl Borrebaeck.

Ett exempel är ett stundande avtal med en av kommunerna i Skåne som vill marknadsföra sig som hästkommun. Till det behövs någon som kan samla ihop det historiska materialet om kommunen som finns på Landsarkivet och sedan presentera det på ett sätt som kommunen kan använda i sin marknadsföring. En folklivsforskare blir i detta fallet experten som hyrs ut.

Thomas Andersson är vd för LU Bioscience, en mellanstation för finansiering och kommersialisering av forskning. FOTO: MARIA LINDH

Några kvarter längre bort, i Alfahuset på Ideon, finns LU Bioscience – en

Insamlingsstiftelse ger extra tillskott till kriget mot bukspottkörtelcancer

Roland Andersson är glad över de minnesgåvor han får till sin forskning via Stiftelsen Forska Lund. FOTO: MARIA ENGSTRÖM

DONATIONER. Han för ett krig mot bukspottskörtelcancer. Slag vinner han med ökad kunskap och nya behandlingsmetoder. Men det krävs resurser, och bukspottkörtelcancer prioriteras inte speciellt högt när forskningsmedel delas ut. Insamlingsstiftelsen Forska Lund har blivit en ny finansieringskälla.

Roland Andersson heter mannen som krigar mot bukspottkörtelcancer. Han är professor i kirurgi och prefekt vid Institutionen för kliniska vetenskaper i Lund. Cirka 900 svenskar insjuknar i bukspottkörtelcancer varje år. Dödligheten är hög, det är den fjärde vanligaste orsaken till död i cancer. Trots detta uteblir TV-galorna.

DÄRFÖR TOG ROLAND ANDERSSON saken i egna händer för cirka två år sedan. Han ville annonsera och tog kontakt med universitetets fundraisingavdelning. Där tipsade man om stiftelsen Forska Lund.

– Till en början hände ingenting, men

mellanstation för finansiering och kommersialisering. Här ska precis en inventering påbörjas inom området life science som omfattar vetenskapsområdena inom medicin, kemi, biologi, teknik, informatik och materialvetenskap. Cirka hundra forskargrupper vid Lunds universitet ska gås igenom för att hitta rön och uppfinningar som kan utvecklas till produkter.

I DAGSLÄGET har man investerat i sju bolag – två äldre och fem nya som tillkommit under Thomas Anderssons tid. Han kom från Karolinska institutets motsvarighet, Karolinska Development, för drygt två år sedan för att starta LU Bioscience. Med en bakgrund som fysikalisk kemist hos Sture Forsén på 80-talet och därefter inblandad i flera Ideon-företag som Condos, BioCarb och MonoCarb – var lundamiljön välkänd för honom.

– Och jag är nöjd, säger han. På två år har vi vuxit till tre personer och sju portföljföretag. Vi drar in våra egna pengar och har en stark och duktig organisation.

SAMTLIGA PORTFÖLJFÖRETAG har med läkemedel att göra och beskedet om Astras nedläggning i Lund (se notis) är fortfarande rätt färskt. Är det verkligen en bra korg att lägga alla ägg i?

– Den tidiga framtagningen av nya läkemedel, drug discovery, läkemedelsutveckling passar bäst i fria kreativa miljöer och mindre utvecklingsbolag. Ju större läkemedelsbolag, desto lägre produktivitet, säger Thomas Andersson.

I DE BOLAG som finns inom LU Bioscience är andelen som ägs av forskarna inledningsvis hög – 60 procent, men det är inte forskaren som förväntas utveckla själva företaget. Vid bolagsbildningen tillsätter LU Bioscience en VD och forskaren fortsätter med sin forskning som ibland kan generera nya uppfinningar till bolaget.

– Vårt jobb är att öka värdet på uppfinningarna, förklarar Thomas Andersson.

När det är gjort så handlar det om att hitta en medfinansiär och så småningom ett mellanstort eller större företag som vill köpa hela bolaget.

DET ÄR INTE ALLA BOLAG som överlever, utan ibland händer det att LU Bioscience drar sig ur. Forskaren får då välja om han/hon vill fortsätta på egen hand med en ny finansiär eller likvidera sitt bolag. Någon särskilt stor ekonomisk risk löper aldrig forskaren, enligt Thomas Andersson.

– Likviderar man i tid så brukar det gå jämt ut med det aktiekapital som forskaren satsat, säger han.

LU Bioscience har som mål att ha tio företag i sin portfölj och Thomas Andersson hoppas att den pågående inventeringen kommer att ge åtminstone tre nya företag under 2010.

MARIA LINDH

FOTNOT: Mats Lindoff får en ny roll inom LUIS från och med den 1 april då han övergår från att vara innovationsdirektör till rådgivare på deltid. Han anställdes på LUIS i augusti förra året och har nu fått erbjudande om att vara med och starta en riskfond för i första hand mobila applikationer och tjänster.

Nytt samarbetsorgan för innovationer

INNOVATIONER. Ett nytt samarbetsorgan, Forsknings- och innovationsrådet i Skåne, FIRS, har bildats. Det är Lärosäten Syd, regionen, kommuner och näringslivet som går samman för att driva på forskning och innovation i Skåne. En första arbetsgrupp dras igång som ska skapa nya möjligheter för life science industrin i spåren av AstraZenecas nedläggning. Chefsförhandlare i den arbetsgruppen blir universitetsstyrelsens ordförande Allan Larsson.

efter ett tag började donationerna droppa in, säger han.

Insamlingsstiftelsen Forska Lund startades i slutet av 2008 av Mattias Lundgren. Den ska stödja forskning och utbildning vid Lunds universitet. Stiftelsen är fristående från universitetet, men de båda parterna har ett nära samarbete. I stiftelsens styrelse sitter bland annat rektor Per Eriksson. Enligt Helena Perhag, fundraiser vid Lunds universitet, har man nu tagit ytterligare ett steg framåt med stiftelsen.

– Vi har beviljats ett 90-konto, en typ av konto som exempelvis Rädda Barnen har. Det är en kvalitetsstämpel och det kommer att underlätta när vi ska marknadsföra oss, säger hon.

Den som skänker pengar till Forska Lund kan själv bestämma vad pengarna ska gå till. Men pengar som kommer in och som inte är öronmärkta bestämmer stiftelsens styrelse över. En tanke med insamlingsstiftelsen är att det ska vara lätt att hantera många och mindre gåvor. Något som använts av till exempel företag är att de istället för att ge en julklapp till sina kunder, gett en julgåva till stiftelsen.

– Och vid begravningar har människor istället för att köpa blommor skänkt pengar till forskning, i form av minnesgåvor. Det är ett sätt att hedra den avlidne men även att lindra för andra i samma situation, säger Helena Perhag.

Roland Andersson har hittills fått cirka 30.000 kronor till sitt forskningsområde från Forska Lund, just som minnesgåvor.

– Det är inga stora pengar, men allt är lika välkommet. De som skänker till mitt forskningsområde är ofta personligt engagerade. Därför är det viktigt med feedback till dem och att de får reda på hur forskningen framskrider, säger han.

I ROLAND ANDERSSONS framtidsvision har man en ökad kunskap om denna tumörform, diagnosen ställs i ett tidigare skede, livskvalitén ökar för dem som drabbas och behandlingarna blir mer individuella.

– Eldgivningen mot tumören blir mer precis då. För detta är ett krig som vi för, vi vinner hela tiden nya slag. Det krävs resurser, och vi ger oss inte förrän det blir bättre, säger han.

MARIA ENGSTRÖM

Akuta frågor att lösa inför studieavgifterna

STUDIEAVGIFTER. Så kom den till slut – regeringens avgiftspropp – och utan några överraskningar. Totalt avsätts 90 miljoner kronor till stipendier. Troligen kan Lunds universitet totalt få ett 50-tal vilket inte förslår långt. LU hoppas ändå på att locka 400 utomeuropeiska betalande studenter. Det motsvarar två tredjedelar av de utomeuropéer som i dag gratis följer LUs utbildningar.

Universitetsstyrelsen har anslagit tio miljoner kronor för att hantera införandet av studieavgifter, och i det kommer bl.a. ingå gemensam marknadsföring mot prioriterade regioner: Kina, Nordamerika, Indien, Afrika och Mellanöstern.

Men eftersom det finns så många masterutbildningar har fakultetsområdena fått prioritera vilka de vill lyfta fram i den internationella marknadsföringen.

– Programmen skiljer sig väldigt åt, så varje område gör sina egna bedömningar, säger Lena Örnberg, projektledare och ansvarig för att samordna arbetet med avgifter mot fakultetsområdena.

Det är en rad frågor som universitetet måste ta ställning till innan avgifterna införs hösten 2011. Mest akut är hur antagningsprocessen ska gå till.

– Vi måste etablera en relation med studenten. Det kräver samordnade och snabba besked om antagning, stipendier och bostad. Det pågår diskussioner om hur arbetet ska organiseras och om hur betalningen ska ske – nationellt eller direkt till lärosätena, berättar Lena Örnberg.

Storleken på avgifterna är också en viktig fråga. Principen full kostnadstäckning ska gälla, och prislappen på respektive utbildning blir riktmärket.

DET ÄR RIMLIGT att tänka sig att internationella studenter är något dyrare att hantera vilket bör läggas på avgiften, liksom kostnader för internationell marknadsföring. Om universitetet använder sig av internationella agenter innebär det också ett procentuellt påslag. Man kan också diskutera ett generellt påslag för att generera pengar till fler stipendier.

Frågan om bostadsgaranti för betalstudenter riskerar att drabba andra utbytesstudenter. Och ska betalstudenterna erbjudas kurser i svenska?

– Alumnverksamheten bland internationella studenter är också något vi behöver satsa mer på. Det är i hög grad via tidigare studenter man rekryterar nya, säger Lena Örnberg.

Stipendierna som regeringen utlovar är inte särskilt omfattande. 60 miljoner avsätts för stipendier som kan delas ut till de mest kvalificerade sökandena från länder utanför EES. 30 miljoner avsätts till stipendier till studenter från så kallade prioriterade biståndsländer. Det utesluter Kina, men omfattar många länder i Afrika. Men det handlar om få stipendier – för Lunds del kanske femton i denna kvot.

Biståndsstipendiaterna får både avgiften och levnadsomkostnader betalda, medan övriga bara får avgiften, eller delar av den. Lärosätena ges en påse med pengar och får själva bestämma hur de ska utforma stipendierna.

En universitetsgemensam samordningsgrupp ska arbeta med avgifterna under ledning av förvaltningschef Marianne Granfelt.

– En del nyanställningar kommer att behöva göras för att hantera frågan, säger Tarmo Haavisto, chef för sektionen Student och utbildning.

– Avgifterna är en stor utmaning, men om någon ska lyckas så är det vi. Vi har flest utländska studenter i landet och vi ligger högt på ett flertal internationella rankinglistor. Vårt mål att få 400 betalande studenter hösten 2011 är ganska högt satt. Klarar vi det ska vi vara nöjda.

BRITTA COLLBERG

▶ Samhällsvetenskapliga fakulteten

Gemensamma kurser räddningen

STUDIEAVGIFTER. Hösten 2009 tog Samhällsvetenskapliga fakulteten in ca 170 utomeuropeiska studenter. Även om de blir färre när avgifterna införs så har fakulteten ett strategiskt upplägg som gör att program inte behöver läggas ner i första taget.

– I samband med Bolognareformen lade vi upp våra program på ett sätt så att vi inte skulle vara så sårbara för variationer i studentunderlaget, säger fakultetens kanslichef Malou Engberg de Carvalho.

I de flesta av de tvärvetenskapliga internationella masterprogrammen, t.ex. Social studies of gender och Global studies liksom ämnesmastrar på engelska, ges flera kurser gemensamt av fakulteten. Studenter från olika program läser tillsammans. Studenten får ändå examen i sitt huvudämne.

Ett par program ligger utanför det gemensamma utbudet av kurser, t.ex. Master in Development Management (LUMID). Det har hög kvalitet, är mycket eftersökt och har fått stöd från Sida för fältarbetet. Men eftersom själva programidén bygger på en blandning av studenter från i- och u-länder är man orolig för just detta program. Det måste ha stipendieplatser.

I dagarna lanseras ett nytt namn – International School of Social Science. Under det ska alla samhällsvetarnas internationella utbildningar marknadsföras.

– Det är svårt att veta hur marknaden ser ut för oss, säger Malou Engberg de Carvalho. Antagligen är det så att man är mer villig att satsa pengar på utbildningar inom ekonomi eller IT som leder till yrken som alltid är efterfrågade.

ULRIKA OREDSSON

Examen på Internationella miljöinstitutet.
FOTO: MIKAEL RISEDAL

Tionde området

Räcker gott rykte mot avgifter?

STUDIEAVGIFTER. På tionde området, där flera av universitetets centrumbildningar ligger, finns några mycket framgångsrika masterprogram.

– Totalt startade kanske ett femtiotal utomeuropéer i höstas på masterutbildningar inom tionde området, säger masterkoordinator Åsa Grunning, sektionen Student och utbildning.

– Programmen där har en beredskap att ta hand om studenterna, vilket ger utdelning. De arbetar mycket med urvalet av studenter, för en dialog med dem redan från antagningen och följer dem under hela processen. Det ger kvalitet och gör att de flesta lyckas med sina studier. I dag arbetar flera fakulteter på liknande sätt, berättar Åsa Grunning.

Tionde området har två mycket starka masterutbildningar inom miljöområdet: Internationella miljöinstitutets master som startade 1995 och LUMES, som ges sedan 1997 vid LUCSUS, Lunds universitets centrum för studier av uthållig samhällsutveckling.

– De har hunnit utbilda många studenter och byggt upp en stark internationell profil som resulterat i ett högt söktryck, berättar Åsa Grunning.

Det är förstås omöjligt att säga i vilken mån det betyder att man attraherar studenter som är villiga att betala från hösten 2011. Nöjda studenter och internationell synlighet lär dock ha betydelse.

– Båda de här miljöprogrammen lägger ner oerhört mycket tid på att verkligen välja ut de bästa studenterna, berättar Åsa Grunning.

– Det räcker inte med bra betyg. Man vill ha studenter som är motiverade, har ett brinnande intresse för miljöfrågor och är engagerade som människor.

Utbildningarna handlar i hög grad om att själv lära ut till andra vilken miljösituation det är i ens hemland.

– Det leder till stark klassammanhållning och bra nätverk efter studierna. Det gör också att programmen är beroende av att ha studenter från hela världen och inte bara européer, säger Åsa Grunning.

BRITTA COLLBERG

Lunds Tekniska Högskola

Omläggning och samordning planeras

STUDIEAVGIFTER. – LTH tog in 160 nya mastersstudenter på åtta olika program i höstas. Även om vi lyckas med vår rekrytering i fortsättningen klarar vi det inte igen efter 2011. Några av programmen kommer att kunna gå vidare ungefär som i dag medan andra får läggas om, kanske samordnas med Naturvetenskapliga fakultetens masterprogram. Diskussionerna om detta har just börjat.

Per Warfvinge, vicerektor med ansvar för internationaliseringen på LTH, är idag ganska optimistisk inför den nya utmaningen och glad för att LTH varit återhållsam med att bevilja nya masterprogram.

– Vi har alltid vetat att något i den här stilen skulle hända förr eller senare och velat undvika att bli för beroende av studenter som inte kommer till LTH på utbytesprogram, säger han.

Avgifter grundade på självkostnadsprincipen kommer att hamna på minst 90.000 kronor. Det är svårt att säga hur konkurrenskraftigt det är. Avgifterna är mycket olika mellan länder och universitet.

– Helt klart kommer staten att dra bort pengar – antagligen 50 miljoner för hela LU. Hur våra kolleger på KTH ska agera vet vi inte ännu, de har satsat betydligt mer på studenter från tredje land, dvs. utanför EU/ESS och Schweiz.

De två nya masterprogrammen som börjar i höst kommer att klara sig bra. Industridesign rekryterar främst i Sverige och Risk och säkerhet är ett Erasmus Mundus-program med egna stipendier. Annars vill Per Warfvinge inte gå in på vilka program som har bäst eller sämst chanser.

– Men i t.ex. programmet Wireless Communication med över 700 förstahandssökande finns det mycket lovande studenter som kan få stipendium och som också många gånger har en bra betalningsförmåga.

De biståndsrelaterade stipendierna kan troligen inte bli fler än sådär fem på hela LTH. Potten för särskilt lovande studenter kan räcka till att halvera avgifterna för 20–30 studenter.

MATS NYGREN

Doktorander från forskarskolan i genomisk ekologi uppskattar kontakten med sina mentorer. FOTO: ÅSA LANGEFORS

Vad händer sedan?

Mentorer hjälper ekologidoktorander att planera karriären

MENTORPROGRAM. Ekologernas senaste karriäranalys visar att hälften av institutionens doktorander inte gått vidare till en akademisk karriär och att fler faller bort efter hand. Många doktorander är oroliga och efterfrågar hjälp att planera sin framtid. Karin Rengefors, ordförande för forskarskolan i genomisk ekologi (GENECO), ser mentorprogram som ett sätt att stötta doktorander.

En försiktig vårsol lyser när LUM träffar Karin Rengefors i Ekologihuset för att höra mer om hennes tankar kring forskarutbildningen.

– Den forskningsmässiga biten är vi väldigt duktiga på i Lund, doktoranderna får det de behöver, säger Karin Rengefors.

– Men vi behöver även satsa på att stötta doktoranderna i deras personliga utveckling, nätverksuppbyggnad och karriärplanering.

Inom forskarskolan i genomisk ekologi, som Karin Rengefors var med och startade för snart två år sedan, satsas det nu på doktoranderna. Givetvis står forskningsområdet i centrum, betonar Karin Rengefors, men målet inom GENECO är att doktoranderna även ska förberedas för en karriär utanför universitetet. Satsningarna omfattar bland annat ett tvåårigt mentorprogram och träning av nya färdigheter. Tänk utanför ramarna! var det senaste temat för en workshop där deltagarna – tillsammans med LU Innovation – tränade i att tänka i termer av att omsätta sina kunskaper i tjänster eller produkter. Något som var helt nytt för de biologer vars forskning inte har direkt koppling till näringslivet.

NYA KONTAKTER och erfarenheter får doktoranderna även genom att utöka sitt nätverk. Ett av mentorprogrammets syften är att alla doktoranderna ska lära sig nätverka. Ett annat syfte är att ge dem tillgång till en person att diskutera andra karriärvägar med.

Marcus Ljungqvist och Pernilla Vallenback, doktorander inom GENECO, ser forskarskolan och mentorprogrammet som en enorm resurs. De uppskattar att det är så många kunniga människor som hjälper dem även med karriärplaneringen. Marcus Ljungqvist påpekar att forskarskolans satsning visar doktoranderna att forskarutbildningen ger dem en stor kompetens som kan användas även utanför universitetet.

– Det är många som tror att man inte kan gå utanför en forskarkarriär.

SKUGGORNA BRER UT SIG på gräsmattan utanför Ekologihusets fönster. Karin Rengefors berättar att GENECOs mål är att doktoranderna efter disputationen ska känna att de har fått mer än sin specialistkompetens. En förhoppning är att deras mentorprogram på sikt även kan leda till ökad jämställdhet inom akademin. Hon tillägger att hon i princip ser forskarskolor som en bra modell för forskarutbildningen, men problemet är att de kräver stora resurser. I dagsläget finns det därför inte forskarskolor för alla doktorander.

– Jag hoppas dock att forskarskolans verksamhet ska hjälpa till att höja nivån på den allmänna doktorandutbildningen, avslutar Karin Rengefors.

PIA ROMARE

FOTNOT: GENECO startade 2008 med fem års finansiering från VR. Till sommaren kommer forskarskolan att omfatta nästan 70 doktorander rekryterade från hela Skandinavien. Naturvetenskapliga fakulteten är idag värd för sju olika forskarskolor av varierande storlek, varav sex är finansierade med medel från VR eller EU. Forskarskolor finns även inom flera av LUs andra fakulteter.

Karin Rengefors är ordförande för forskarskolan i genomisk ekologi. FOTO: PIA ROMARE

Universitetet laddar inför utbildningsutvärderingen EQ11

UTVÄRDERING. Till hösten startar på allvar den stora utvärderingen av Lunds universitets utbildningar – EQ 11. Då påbörjar fakulteterna sina självvärderingar. En internationell bedömargrupp besöker Lunds universitet våren 2011 och i juni presenteras den färdiga rapporten: Education Quality Assurance 2011.

All utbildning ska utvärderas inom ramen för EQ11 – från grund- till forskarnivå, och även fortbildning. Forskningsanknytningen och studenternas djuplärande ska lyftas fram särskilt.

– Fokus ligger på hur man arbetar med utbildning på fakultetsnivå och hur ledningen strategiskt kan främja utbildningskvaliteten. Syftet är att vi ska bli medvetna om hur vi gör när vi utvecklar våra utbildningar, säger EQ11s projektledare Stefan Lindgren, professor i medicin och engagerad i pedagogiska frågor sedan många år.

Han har diskuterat med fakultetsledningar och en rad andra grupper om hur arbetet ska läggas upp.

– Jag har mött stort gensvar. Inte minst hos dekanrådet där jag var senast och där man välkomnade en utvärdering med tydligt utvecklingssyfte.

SAMTIDIGT SOM FOKUS ligger på fakultetsnivån, är ambitionen att utvärderingen också ska ha ett helhetsperspektiv på universitetet och resultaten kunna användas generellt, oavsett ämnesområde.

– Genom att utifrån forskning och beprövad erfarenhet definiera vad som driver kvalitet inom utbildningen och lyfta fram goda exempel vill vi underlätta utvecklingsarbetet, säger Stefan Lindgren.

Pedagogik är något man praktiserar men det är också en vetenskap. Med hjälp av EQ11 hoppas Stefan Lindgren att det ska bli lika självklart för lärare att publicera och uppdatera sig och diskutera sin undervisning, som det är för forskare inom sina respektive områden.

– Kan vi urskilja framgångs- och kvalitetsfaktorer, och förankra dem på alla nivåer, så slipper dessutom universitetets lärare att uppfinna hjulet varje gång de vill utveckla sina kurser. De kan bygga vidare på varandras arbete och erfarenheter. Om fakulteternas engagemang och kunskaper ökar på utbildningssidan, så kan dessutom lärarna räkna med mer stöd från det hållet. Då blir det lättare att hålla fast vid utbildningsupplägg som leder till djupinlärning hos studenterna, men som kanske behöver tid och uthållighet för att sätta sig och ge utdelning, menar Stefan Lindgren.

INOM EQ11 ska man också i samarbete med universitetsbiblioteken försöka mäta den pedagogiskt vetenskapliga aktiviteten och i vilken grad LUs lärare publicerar sig och deltar i pedagogiska konferenser.

– Vi vill försöka fånga in och stimulera utvecklingen av den pedagogiska kulturen. Det går inte att stanna inom sitt eget skal. Man måste öppna sig, vara beredd att ta emot intryck och kommentarer om sin undervisning, precis som om sin forskning, och se det som en naturlig del av den akademiska kulturen.

Ledord för EQ11 är ” enkelt, användbart, tydligt”.

– Vi vill förhindra att utvärderingen resulterar i ett jättedokument som dränker människor i abstraktioner, säger Stefan Lindgren, och visar därmed att han själv vill vara en god pedagog:

– Vi vill att det ska hända saker!

BRITTA COLLBERG

FOTNOT: Lunds universitet blir först i landet med en sådan här omfattande utbildningsutvärdering. Utvärderingsprocessen följs av representanter från universiteten i Göteborg och Uppsala (där man förbereder en liknande utvärdering) från Högskoleverket och eventuellt Karolinska Institutet.

EQ11s projektledare Stefan Lindgren.
FOTO: ULRIKA OREDSSON

Tidsplan EQ11

2010

April: Rektor fattar beslut om upplägget av EQ11.

September: Fakulteternas självvärderingar startar. Tillsammans med studenterna svarar de på frågor kring utbildningens kvalitet, t.ex: Hur gör man för att bedöma om en kurs ska fortsätta, eller läggas ner? När och på vilka grunder gör man en större förändring i en kurs?

Med självvärderingen skapar fakulteterna en modellsituation för att utvärdera och prioritera bland sina kurser.

2011

Mars: Den internationella bedömargruppen på 12–16 personer och med Judyth Sachssom ordförande gör platsbesök på Lunds universitet. Övriga ledamöter i gruppen utses på förslag från områdena. Studenterna medverkar på alla nivåer i utvärderingen.

Juni: EQ11-rapporten blir klar.

LTH fortbildar lärare

FORTBILDNING. LTH ger sig in i lärarutbildningen. Det rör sig om en fortbildning för lärare under två terminer på halvfart och med koppling till Vattenhallen, det nya science-centret. ”Teknik omkring oss” heter kursen som är på 30 högskolepoäng och ska ges första gången med start i höst.

I 15 föreläsningar som hålls av LTH-lärare, forskare och ingenjörer från industrin demonstreras bredden i modern teknik. Vardagselektronik, bredband, medicinsk teknik och mycket annat presenteras.

Deltagande lärare kan följa delar av kursen på distans men ska framför allt göra ett projektarbete för att utveckla ett eget lärkoncept. För detta står Vattenhallens resurser till lärarnas förfogande, men det kan också göras på annat håll. Studiebesök på företag och institutioner ingår, samt praktik i Vattenhallen. Mellan 12 och 24 lärare ska kunna beredas plats.

Till sist ska man applicera sitt projekt i sin hemskola, utvärdera och göra en rapport samt rapportera muntligt inför kurskamrater och inbjudna lärare.

Avsikten är att deltagarna ska få överblick över ett brett teknikområde samt fördjupning i ett självvalt område. Dessutom ska man tillgodogöra sig pedagogiska och didaktiska metoder för att väcka intresse och förståelse för teknik.

– Det här är något som lärarlyftet har frågat om i många år. Alla har tyckt att idén var bra men ingen har tagit tag i det förrän det slog oss som arbetar med Vattenhallen att det kunde passa in där, berättar Monica Almqvist som är kursansvarig. Från LTH ska också Lars Olsson och Torgny Roxå delta liksom Bo Anders Jönsson, medicinsk fysik, och Eva Danielsson, Danish School of Education.

– Vi tror att det är jätteviktigt för ingenjörsutbildningarna att skolorna har en bra teknikundervisning där teknik framställs som roligt och spännande, säger Monica Almqvist.

För mer information se: www.education.lu.se/lararlyftet

MATS NYGREN

Nya lärarutbildningen får internationell touch

LÄRARUTBILDNING. En ny ämneslärarutbildning med internationell prägel startar hösten 2011 vid Campus Helsingborg. Utbildningen är ett resultat av ett samarbete mellan Lunds universitet och Högskolan Kristianstad.

– Båda lärosätena har styrkor och det är dessa som vi ska ta tillvara genom att samarbeta, säger Lars Haikola, rektor för Campus Helsingborg.

Det är 100 studenter som årligen ska tas in på Campus Helsingborg och ytterligare 100 på Högskolan Kristianstad. I utbildningen kommer det även att ingå utbildningsvetenskap med åtta delkurser, till exempel specialpedagogik och läroplansteori, och verksamhetsförlagd utbildning i skolor. Studenterna kommer att kunna välja mellan 22 olika ämnesfördjupningar, och beroende på inriktning läser studenten sedan i Helsingborg, Lund eller Kristianstad.

– Det är ännu oklart exakt hur detta kommer att fördelas. Men utbildningen kommer att vara uppdelad i kluster av ämnen som studenten läser på ett ställe, säger Lars Haikola.

I Helsingborg planeras nyanställningar av lärare, men det är enligt Lars Haikola upp till de enskilda institutionerna att avgöra om de vill nyanställa eller fortbilda den befintliga personalen för att kunna driva lärarutbildning.

UNDER DE KOMMANDE ÅREN minskar kullarna från gymnasiet. För att stå sig i konkurrensen om dessa studenter satsar Campus Helsingborg på en lärarutbildning med en internationell profil.

– Den framtida rekryteringen är en viktig fråga. I dag är lärarutbildningen och skolan en nationell fråga. Men dagens skola blir allt mer internationell, på många gymnasieskolor finns det program där all undervisning sker på engel-

Oro på Musikhögskolan för sämre musiklärarutbildning

LÄRARUTBILDNING. Hög kompetens har varit regeringens ledord i debatten kring den nya lärarutbildningen. Men på Musikhögskolan i Malmö menar man att den kan få motsatt effekt för musiklärare.

Sverker Svensson prefekt och universitetslektor i musikens metodik på Musikhögskolan, anser att regeringen i propositionen glömt bort kulturskolans lärare och musiklärare på gymnasienivå. En av förändringarna är nämligen att det krävs ämnesfördjupning inom flera områden. Idag behöver blivande musiklärare enbart fördjupa sig i ämnet musik, men enligt regeringens proposition krävs det minst två ämnesfördjupningar.

– Det behövs särskild ämneskompetens för att undervisa i musik på estetiskt program i gymnasieskolan. Högre än vad propositionen kräver, säger Sverker Svensson

Han menar att kunskapsnivån blir lägre om blivande musiklärare ska fördjupa sig i fler ämnen, och detta gäller inte bara på gymnasiet – även på den kommunala kulturskolan finns samma problematik.

– Det finns mellan fem- och sextusen lärare på musik- och kulturskolor.

ska och på universitetet sker mycket av utbildning i naturvetenskap på engelska. Det finns ett behov av lärare som kan undervisa i internationella miljöer, säger Lars Haikola.

I början av februari presenterade regeringen sin proposition om en ny lärarutbildning. Alla lärosäten som vill anordna lärarutbildning måste ansöka om examenstillstånd senast den 28 juni hos Högskoleverket.

– Kurs- och utbildningsplaner är klara sedan tidigare, nu är det bara detaljerna som ska finslipas, säger Lars Haikola.

Enligt Lars Haikola, som har ett förflutet som rektor för Lärarhögskolan i Malmö, var det i övrigt inga revolutionerande nyheter i regeringens proposition. Intentionen är att skapa en ökad tydlighet kring lärarutbildningens tre block: ämnesdidaktik, utbildningsvetenskap och verksamhetsförlagd utbildning.

– Dessa tre block finns alltid med i lärarutbildningen. Och en större tydlighet leder i sin tur till en klarare struktur både för lärare och studenter. Baksidan är mindre valfrihet för studenten, säger Lars Haikola.

MARIA ENGSTRÖM

Se propositionen om lärarutbildningen på www.regeringen.se/sb/d/12493/a/139421

Många hör av sig till mig och undrar vem som ska utbilda dessa pedagoger, säger Sverker Svensson.

Musikhögskolan har idag ett högt söktryck, något som den vanliga lärarutbildningen inte har.

– Vi är rädda att vi kommer att tappa välmotiverade studenter. Görs inga förändringar i propositionen är det svårt att säga vad det kommer att innebära för oss, säger Sverker Svensson.

Musikhögskolorna i Sverige för idag en dialog med Utbildningsdepartementet om en förändring där en lösning skulle vara speciella ämneskombinationer för kulturskolan och gymnasiet.

– Vi hoppas att departementet ska lyssna på oss. Men jag vill poängtera att vi ställer oss bakom propositionen i övrigt, säger Sverker Svensson.

MARIA ENGSTRÖM

Program samlar datorkraft för att hantera massdata

GRID-TEKNOLOGI. När forskarna i slutet av 90-talet började skissa på experiment vid den gigantiska partikelacceleratorn i Cern fanns det ingen plan för att hantera all datamängd som skulle strömma därifrån. Inga enskilda datoranläggningar i världen skulle klara av att ta hand om alla ettor och nollor.

– I Cern-projektet räknade man kallt med att ny teknologi skulle lösa problemet, säger fysikern Oxana Smirnova vid Lunds universitet. Hon och hennes kollegor har utvecklat ett smidigt sätt att samla ihop datorkraft för att hantera stora mängder data.

Fysikern Oxana Smirnova.

I vissa forskningsprojekt krävs stora datoranläggningar för att kunna hantera all data. Det finns t.ex. en sådan stor datoranläggning vid Lunds universitet. Men ibland räcker inte datorkraften till, utan man behöver koppla samman stora datoranläggningar via internet, så kallad Grid-teknologi.

– Man skulle kunna jämföra Grid-teknologin med elnätet, power grid. I elnätet kopplar man samman olika kraftkällor; vattenkraft, vindkraft och kärnkraft. Men användaren behöver inte tänka på varifrån strömmen kommer när hon tänder sin lampa, säger Oxana Smirnova.

PÅ LIKNANDE SÄTT fungerar Grid-teknologin. Användaren behöver inte bekymra sig om var i datornätverket som hennes data processas.

Med hjälp av ett datorprogram, som Oxana Smirnova och hennes kollegor har utvecklat, har de kopplat ihop stora datoranläggningar vid nordiska universitet. Nätverket kallas för NorduGrid och används bl.a. av forskare för att processa den data som kommer från partikelacceleratorn i Cern.

– Men det är inte bara fysiker som kan dra nytta av den samlade datorkraften. Alla forskare som hanterar stora datormängder skulle vinna på det. Det kan vara allt från lingvister till medicinare, säger Oxana Smirnova.

GENOM ATT INSTALLERA datorprogrammet på sin egen dator kan forskare få tillgång till den samlade datorkraften. Datorprogrammet har nyligen kommit i en ny version och är enkel att använda, enligt Oxana Smirnova.

– Det är nog många i Lund som skulle ha nytta av det här. Och om något krånglar har de nära till oss som utvecklat programmet, säger Oxana Smirnova.

Nästa utmaning för Oxana Smirnova och hennes kollegor är att koppla samman stora datoranläggningar i hela Europa.

– EU satsar mycket pengar på den här tekniken. I den senaste utlysningen fanns 50 miljoner euro att söka. Och vi vill vara en av aktörerna som bygger ihop Europas datorkraft, säger Oxana Smirnova.

JOHAN NYMAN

Minnesmärken längs vägarna sätts nu upp efter nästan alla dödsolyckor.
FOTO: VOLKMAR SCHULZ/SCANPIX

SPONTANA MINNESMÄRKEN

Döden skrämmer och fascinerar. En person som intresserat sig mycket av döden och dess symboler är Anna Petersson. Till hösten kommer hennes doktorsavhandling i formlära. Den handlar om vägminnesmärken, de spontana markeringar som numera sätts upp av anhöriga efter nästan varje dödsolycka längs våra vägar.

Redan under sin utbildning till silversmed på 90-talet vid Hellidens folkhögskola, och senare på Konstfack där hon tog sin magisterexamen, var Anna Petersson döden på spåren.

– Under kandidatutbildningen såg jag relikskrin på Historiska museet och tyckte de var häftiga. Jag utformade små sådana för skalbaggar. Sedan under magisterutbildningen formgav jag urnor och gravstenar. Jag hade då mycket kontakt med Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund och ville utveckla ett nytt formspråk på ett område som annars domineras av konventioner, berättar hon.

I DET AVSLUTANDE examensprojektet designade Anna Petersson urnor och gravstenar för både människor och djur. En del av dessa har sedan tillverkats (i Sölvesborg) och sålts till intresserade personer. Till projektet hörde också en uppsats om eldbegängelserörelsens historia.

– För djur finns det inga minnesprodukter på marknaden utom papplådor, säger Anna.

Själv har hon dock gjort urnor med drag av de djur vars aska ska ligga i dem samt små husformade iskistor för de minsta djuren. Urnorna har sina förebilder i medeltida relikskrin och i husformade lerurnor från bronsåldern. Hon har i sin verkstad också gjort många ceremoniella ting, både för kristna och ickereligiösa begravningar liksom för dop och nattvard.

– Jag handledde Lisa Rondahl Pedersen på Konstfack när hon gjorde gravstenar för nya ritualer vid sorg och gravplats. Det materiella är viktigt vid sorg, folk vill uttrycka sin sorg på så många olika sätt, säger Anna Petersson.

LIC-AVHANDLINGEN vid LTH 2004 handlade om den västerländska kyrkogårdens utveckling och redan då pekade Anna på hur ting och platser laddas med mening i närheten av döden och med hjälp av ritualer. Ett exempel på detta är vägminnesmärkena som hon arbetat vidare med i sin doktorsavhandling. I andra länder finns det många studier av dessa ”spontanious memorials”.

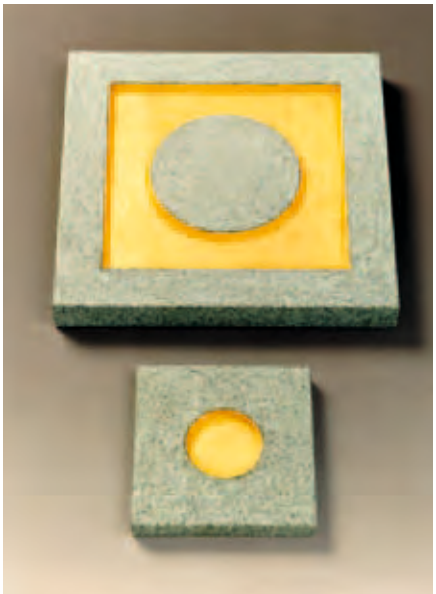

Anna Petersson är både utbildad silversmed och doktorand i formlära. Inom båda sina yrken har hon intresserat sig för symboler kring döden. Hon har bl.a. formgivit både gravstenar för smådjur (ovan) och urnor med drag av de djur vars aska ska ligga i dem. Överst till höger en urna för hamster. PORTRÄTTFOTO: MATS NYGREN

”Det materiella är viktigt vid sorg, folk vill uttrycka sin sorg på så många olika sätt.”

JUST NU arbetar Anna Petersson med att presentera den intervjustudie hon har gjort kring vägminnesmärken och andra minnesplatser.

– De efterlevande känner ofta ett behov att se platsen där olyckan har hänt för att förstå händelsen. De lämnar blommor, ljus eller andra ting på platsen och det ger dem en mening.

Anna intervjuade sex personer som förlorat nära anhöriga i trafiken. Dessutom talade hon med yrkesförare, två personer på Transportarbetarförbundet och tre på Vägverket samt en resande försäljare.

FRÅN VÄGVERKET SÄGER MAN att dessa minnesmärken har ökat i antal de senaste 20 åren och nu uppstår efter nästan alla dödsolyckor. Många består ett par månader men vissa blir permanenta. Åtminstone i Skåne är Vägverkets policy att låta dem vara kvar om de inte är uppenbart trafikfarligt placerade.

– De anhöriga som jag intervjuade hade alla vägminnesmärken kvar, men ett par ville inte gå dit själva några år efter olyckan. De andra vårdade fortfarande platsen. Vanligen blir graven viktigare när den väl finns där. ▶

Anna Peterssons små husformade iskistor för de minsta djuren.

Alla hade också en minnesplats i hemmet för de positiva minnena av barnet eller partnern. Ofta var barnkammaren bevarad och två personer tyckte att hemmet var den viktigaste minnesplatsen.

Vanligt är att man går till vägminnesmärket vid dödsdagen och födelsedagen.

– Lastbilsförarna var mest negativa till minnesmärkena. De påmindes om sin ständiga rädsla för att köra ihjäl någon.

Anna tror att seden med spontana minnesplatser i Sverige utvecklats efter mordet på Olof Palme, då mordplatsen smyckades av allmänheten. Men det finns faktiskt en flera hundra år gammal liknande sed kallad offerkast, påpekar hon.

– Min viktigaste slutsats är att man måste respektera de sörjande. Detta är inte en ersättning för graven, utan ett komplement och en viktig plats för att hedra den döde och uttrycka sin sorg.

En konflikt råder mellan det privata och det offentliga. En kvinna som hade ett vägminnesmärke vid sitt hus tyckte illa om hur det påminde henne om olyckan som hon hade bevittnat. Malmö stad är mycket restriktiv med att bevilja ansökningar om att permanenta spontana minnesplatser, ett undantag gjordes dock för platsen där prästen Ingemar Simonsson förolyckades.

ANNA PETERSSON är med i två forskningsprojekt: utveckling och gestaltning av minnesplatser i urban miljö, lett av professor Mats Lieberg på SLU i Alnarp, och ”Placebo: ersättningsestetik i sjukhusmiljö” lett av hennes huvudhandledare, professor Lars-Henrik Ståhl.

Efter doktorsexamen hoppas hon få en postdoc-tjänst i Roskilde/Lund och en plats i EU-projektet ”Urban Sanctuaries” men om det lyckas vet ännu ingen.

MATS NYGREN

Upplev gamla minnen och skapa nya i Lund under våren!

Blomsterfestival, siste aprilspex, jazz, första maj firande, Karneval, Upplev Lundaland, konserter, Scenkonstbiennal för barn och unga, Medeltidsfestival på Kulturen, teater, Mossagårdsfestivalen och mycket mer.

Vill du ha fler tips på aktiviteter och evenemang eller behöver hjälp att boka ditt boende i Lund kontakta:

Lunds Turistbyrå
Tel: 046-35 50 40
turistbyran@lund.se
www.lund.se/turism

LUND

WWW.LUND.SE

TOMATGENER

– ny ammunition mot hjärntumörer

Han bistår cancerforskarna i kampen mot hjärntumörer – med hjälp av tomatgener.

Och så vill han lära vinproducenter att utnyttja artrikedomen bland jästsvamparna.

Molekylärbiologen Jure Piskur sysslar med grundläggande evolutionsforskning som visat sig komma till nytta inom vitt skilda områden.

Jure Piskur är professor vid Biologiska institutionen. Tillsammans med ett par kollegor har han nyligen publicerat sina lovande forskningsresultat kring en tomatgen som verkar vara värdefull vid framtida behandling mot hjärntumörer. Det handlar om genterapi, en behandlingsform som länge varit politiskt känslig.

TANKEN MED GENTERAPI är att införa en främmande gen i patientens cancerceller. I kombination med en viss medicin kan den införda genen få cancercellerna att dö. Tumören försvinner inte, men förhoppningen är att man kan mota undan sjukdomen ett par år. Forskning inom genterapi har pågått länge, och i höstas lanserades den första genterapeutiska behandlingen på marknaden, av Ark Therapeutics från Finland. Jure Piskur menar dock att hans forskningsresultat kring tomatgenen visar på ett överlägset alternativ till den huvudingrediens som nu börjat användas av det finska företaget. Förhoppningen är alltså att tomatgenen ska kunna användas inom genterapin i framtiden.

JURE PISKUR KOM I KONTAKT med cancerforskning av en slump. Själv är han forskare inom molekylär evolution, intresserad av bland annat hur enzymer har utvecklats genom årmiljonerna. Enzymer är proteiner som sätter igång eller skyndar på olika kemiska reaktioner i kroppen. Jure Piskur har studerat enzymer i en lång rad olika organismer, allt ifrån bakterier till djur.

Han träffade medicinska forskare som menade att hans forskning skulle kunna vara intressant inom genterapin. Mest lovande var en viss typ av gener hos bananfluga och tomat. Dessa gener bär information som behövs för att producera ett särskilt enzym. Det låter onekligen häpnadsväckande att exempelvis en tomatplanta skulle kunna användas i cancerbehandling. Jure Piskur förklarar att det handlar om så kallade självmordsgener, som kan få celler att dö. I tomaten är den aktuella genens (och enzymets) egentliga uppgift att producera små byggstenar till plantans arvsmassa, men i kombination med AZT-medicin (som också används mot hiv-virus) tycks tomatgenen ta död på cancercellerna.

Jure Piskur är inte aktiv i själva cancerforskningen. Hans roll är att ta fram och leverera den specifika tomatgenens DNA, som man sedan skulle kunna skjuta in i cancercellerna.

– Man kan säga att cancerforskarna tar fram vapnet, medan vi tillhandahåller själva kulan, säger han.

Själv drivs han av den nyfikenhetsbaserade, akademiska grundforskningen.

Han brinner för att få en ökad förståelse för hur naturen, organismer ▶

FOTO: FOTOAKUTEN

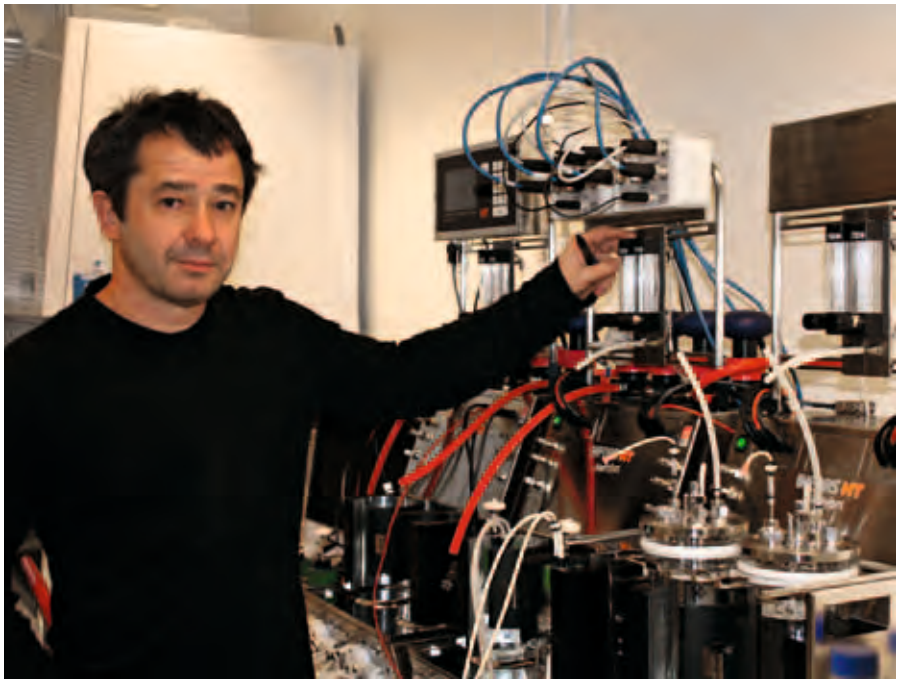

En stor andel vinproducenter vet inte att det finns många olika jästarter, menar Jure Piskur. Jästarterna är lika viktiga som vindruvorna. Olika jästsvampar ger olika smak åt vinet. FOTO: LENA BJÖRK BLIXT OCH FOTOAKUTEN

”Inom vinindustrin växer nu intresset för att ta del av jästsvamparnas artrikedom. Olika jästarter kan ge olika karaktär åt vinet.”

och molekyler fungerar, och han känner en stor glädje över att som lärare se hur studenterna får nya insikter under sin inlärning. Men han tycker samtidigt att man som forskare ska vara uppmärksam på möjligheterna till användning av forskningsresultaten utanför den akademiska världen. Själv är han delägare i tre företag som förvaltar ett antal olika patent, främst i genterapisammanhang, men han intresserar sig också för vin.

VININDUSTRIN har han fått kontakt med genom sitt andra forskningsområde, nämligen evolutionen hos jästsvampar. Jure Piskur har som biolog under lång tid studerat jästsvamparnas mångmiljonåriga historia. Denna grupp organismer är mycket gammal och har därför hunnit utveckla en väldigt stor genetisk variation mellan olika arter.

– Skillnaden i arvsmassa mellan fisk och människa är faktiskt mindre än skillnaden mellan olika jästarter, säger Jure Piskur.

Jästsvampar finns överallt i naturen; på människor, djur, frukt, varhelst där de kan få tillgång till socker. Sammanlagt finns det ungefär 1.000 identifierade arter i världen, men minst 10.000 nya arter förväntas bli identifierade inom en snar framtid. Bara på vindruvor lever minst ett tjugotal arter av jästsvampar. Hur många arter som finns totalt sett i Sverige är det ingen som vet.

Jästsvampar är en viktig ingrediens vid vintillverkning. Förr utnyttjades 100 olika sorters jästarter i vinproduktionen, under så kallad spontanjäsning, men numera används enbart ett fåtal arter, 2–3 stycken. Inom vinindustrin växer nu intresset för att ta del av jästsvamparnas artrikedom. Olika jästarter kan ge olika karaktär åt vinet. Jure Piskur har inte några planer på att bli vinproducent, men samarbetar med SLU i Alnarp om vindruvor som snart ska odlas i Skåne. Han vill fortsätta arbeta med grundforskning på jästsvampar, men samverkar gärna med vinindustrin genom att bidra med kunskap om den stora mångfalden av jästarter.

KONTAKTERNA MED NÄRINGSLIVET tycker han är viktig både som forskare och lärare. För sjätte året i rad arrangerar Jure Piskur i maj en doktorandkurs för biologer om patent, innovationer och broarna mellan akademin och industrin. Även masterstudenter och forskare inom biologin kan ta del av kursen.

– En del av våra studenter ska vidare ut i industrin, detta är ett sätt att förbereda dem på en karriär utanför akademin, säger Jure Piskur.

LENA BJÖRK BLIXT

FOTNOT. Jure Piskur är även aktiv i forskarskolan GENECO, som LUM skriver om på sidan 10.

KAMRATLÄRARE

Supplemental instruction underlättar inlärningen

En mulen eftermiddag i februari samlas ett gäng studenter i en tom lektionssal i Maskinhuset på LTH. Några lägger upp läroböcker och räkneblock på bordet. Det är dags igen att räkna på övningar i mekanik. Motivationen är högre än vanligt eftersom det är tenta om två veckor.

LUM var med under en sådan tvåtimmarsövning. Metoden kallas för SI eller Supplemental Instruction.

Studenterna är alla ”I:are” på första året, dvs. de läser civilingenjörsprogrammet i industriell ekonomi. Övningsledaren Helena Sörensson är också I:are fast på andra året.

– Vad vill ni ha för uppgifter? undrar hon. Svåra eller lätta?

Gruppen börjar diskutera vad de har hört om den kommande tentan.

En eftersläntrare kommer in:

– Har du inga kakor? frågar han.

– Det där har du missuppfattat, det är ni som ska bjuda på kakor, svarar Helena.

En avspänd atmosfär råder, övningsledaren är ingen lärare, utan en kamrat beredd att bistå med sina något säkrare kunskaper. Gruppen diskuterar dagens föreläsning. De undrar också varför de ska läsa mekanik egentligen. I:are har i sin utbildning en stark inriktning på ekonomi

– Ni ska ju bli ingenjörer, påminner Helena.

EFTERSLÄNTRAREN sitter länge och bläddrar bland sina anteckningar och papper. Till slut uppnås lugn och koncentration runt bordet. De andra räknar parvis på uppgiften och mumlar bara tyst mellan sig.

Två av killarna blir först klara och ▶

Helena Sörensson (med ryggen mot kameran) i full gång med att hjälpa sin SI-grupp att förbereda tentan i mekanik. FOTO: MATS NYGREN

SI ökar chanserna att klara målen

De som deltagit i SI klarar 7,5 högskolepoäng mer än de andra under det första studieåret. Bara en av tio SI-studenter missar gränsen för studiemedel mot tre av tio bland de övriga.

Universitetslektor Joakim Malm arbetar med Supplemental Instruction och har gjort analyser som visar att metoden är framgångsrik.

LTH har ett mål att minst 75 procent av studenterna ska klara 40 högskolepoäng under första läsåret. Detta uppfyller SI-studenterna, mot bara 50 procent av dem som inte deltar. Den gruppen hade marginellt lägre gymnasiebetyg. Joakim Malm observerade också att effekten av SI i små utbildningar var mindre än i stora. Han rekommenderar därför mer omfattande SI som en väg att uppnå LTHs mål för genomströmning på programmen.

2008 GJORDES EN UTVÄRDERING vid fem av civilingenjörsprogrammen om SI i matematik under första läsperioden den första terminen. I genomsnitt deltog hälften av studenterna på SI. 76 procent av dessa svarade på en enkät.

Svaren visar att de flesta SI-ledare gillar sin uppgift och tycker att den höjer deras ingenjörskompetens.

Studenterna å sin sida uppskattar att lösa problem tillsammans med andra och lär sig förstå och diskutera ämnet samtidigt som de fikar och har trevligt. Inte minst uppskattar de att räkna på problem som kommer på tentan. Utvärderingarna pekade också ofta på fika som trivselfaktor.

I en annan utvärdering har Joakim Malm funnit ”föga överraskande” starka samband mellan gymnasiebetygen i matematik och resultatet på den första matematiktentan vid LTH. Sambandet gäller också chanserna att klara minimikraven under det första studieåret.

MATS NYGREN

Se även www.lth.se/omlth/pedagogisktstod/si_mentor/

Erik Svensson resonerar sig, med de andras och tavlans hjälp, allt närmare lösningen på mekanikproblemet. FOTO: MATS NYGREN

Helena konstaterar att de fått svaret rätt, men nu ber hon någon att lösa uppgiften på tavlan.

Erik Svensson vill ha en förklaring av ett kapitel.

– Jag fyller i efter en formel, men egentligen förstår jag inte vad jag gör, säger han.

Helena förmår den andra tjejen i rummet, Kristin, att gå fram till tavlan och sätta upp problemet. Först ritar hon en balk, två linor och en kran på tavlan.

Supplemental instruction vid LTH

Supplemental instruction, SI, introducerades på LTH 1994 av dåvarande kuratorn Leif Bryngfors. Det är en metod utvecklad vid University of Missouri i Kansas City. Idén är att studenter som ett komplement till den vanliga undervisningen gruppvis ska diskutera studieämnet och göra övningar under ledning av en mer erfaren kamrat. Därigenom tränar de upp sin studieteknik, förmåga till problemlösning och kommer in i ämnet, samtidigt som de får en social introduktion.

Ledaren ska inte agera lärare, utan mera vara ett bollplank och kunna ställa frågor som får igång studenterna i en avspänd stämning.

Numera finns ett Centrum för supplemental instruction vid LU som leds av Leif Bryngfors, Joakim Malm och Lise-Lotte Mörner.

Sedan 1996 praktiseras SI vid de flesta civilingenjörsprogrammen på LTH. SI-ledare utbildas vid SI-centrum, som också håller i uppföljning och återkoppling. SI-ledarna behöver lära sig att skapa en bra fungerande grupp och kontrollerar sina ämneskunskaper genom att träffa huvudläraren regelbundet.

På LTH har verksamheten ökat i höst. Arkitektur, maskinteknik och elektroteknik har kommit med för första gången.

– Ett väsentligt syfte med SI är att få in studenterna i en grupp. Där kan de sedan fråga SI-ledarna om allt möjligt studiesocialt förutom ämnet, säger Lise-Lotte Mörner.

Metoden har använts i bl.a. matematik-, kemi-, fysik- och mekanikkurser. SI tillämpas idag också vid flertalet institutioner på HT-fakulteten.

Läs mer om det nationella centret för SI i Sverige på www.si-mentor.lth.se

Spänningen i linan ska beräknas (om vi fattade rätt).

– Här får vi göra en momentekvation, föreslår en av killarna.

En av de andra kan formeln för detta, men är inte säker på var de olika värdena ska in. Efter hand ritar man upp en ekvation, ”kryssar” och får tre nya, löser olika delar av dessa och resonerar utifrån bilden vilka krafter som ska räknas med. Det blir till slut en omfattande övning i algebra där många tecken ska reduceras. Till sist sätter man in några nyckelvärden i dessa och räknar fram en lösning.

En gång bryter Helena in:

– Det där är väl en utmärkt början.

Resten ger sig i stort sett själv i ett teamwork där alla blir allt mer engagerade.

STRAX KASTAR man sig över ett annat problem från en äldre tenta, men Erik Svensson blir förbluffad över hur enkel lösningen är:

– Är jag dum i huvudet eller har jag rätt?

– Jo, absolutly. Svårare behöver det inte vara, svarar Helena Sörensson.

Och nästa uppgift är om möjligt ännu enklare. Gruppens självförtroende inför tentan ökar synbart.

LUMS UTSÄNDE vågar nu avbryta gruppen en stund:

– Vi har gått på SI hela kursen, dvs. en stor del av hösten också. Det är ett effektivt sätt att lära sig. Vi arbetar på ett liknande sätt även när vi pluggar själva i grupp. Detta är det mysigaste sätt att läsa, säger Erik Svensson.

Ledaren Helena Sörensson säger att hon minns vilka moment i kursen som var svåra och försöker hjälpa sina kamrater med just dem. För att göra det behöver hon mest hålla koll, ställa några frågor på rätt ställe och bekräfta när de tänker rätt. Hon behöver inte undervisa.

MATS NYGREN

SI sprids till gymnasieskolan

På Polhemskolan i Lund har flera gymnasieklasser besök av SI-ledare från LTH. Och några elever därifrån har själva gjort sitt projektarbete genom att vara SI-ledare för en högstadieklass på Gunnesboskolan.

– Jag vet egentligen inte vilken effekt det har haft, men ibland är det väldigt skönt att de kan få en timme extra, säger Gunilla Edman.

Hon är lärare i matematik och fysik på Polhemskolan och har i flera år haft hjälp av SI-ledaren Caroline Malmberg från LTH. I höstas gällde det en naturvetarklass i årskurs två och nu en teknikklass i årskurs tre.

– Tanken är ju att de ska gå djupare i matematiken, inte direkt läsa läxor, säger hon. Och det tror jag är jättebra. Sedan är det heller ingen tvekan om att deras intresse för LTH ökar, tillägger hon.

Det gäller även de två elever som valde att göra projektarbete som SI-ledare för en tvåa sedan de själva haft en inspirerande sådan i tvåan.

CENTRUM för supplemental instruction samverkar på likande sätt med ett tiotal gymnasieskolor i Skåne. Idag är 17 LTH-studenter SI-ledare i 11 skånska gymnasieskolor.

– Uppdraget är så populärt att det räcker med ett litet mail för att få 70–80 ansökningar, berättar Lise-Lotte Mörner vid LTHs kansli.

Studenterna får en symbolisk ersättning och resorna betalda. De hjälper elever på Polhemskolan och Vipeholmsskolan i Lund, och på gymnasier i Eslöv, Trelleborg, Malmö, Hässleholm, Örkelljunga, Helsingborg och Klippan.

HT-området har också SI-verksamhet på ett par skånska gymnasier.

– Vi gör detta bland annat för att skapa bra kontakt med gymnasieskolorna, och det har vi verkligen fått, säger Lise-Lotte Mörner. Tillsammans med Joakim Malm från LTH är hon ute på skolor och ger feedback och träffar lärare och rektorer. En gång per år bjuds lärarna in till LTH. Ett nätverk har skapats.

LUM var med på ett möte för SI-ledarna i gymnasieskolorna. Sådana hålls med några veckors mellanrum för att alla ska få chansen att rapportera problem och få råd från andra.

Där berättade de om sina framsteg och bekymmer. Några tyckte att närvaron var störande ojämn, vilket i vissa fall åtgärdats med ändrade tider. I andra fall med insatser från klasslärarna.

NÅGON HADE BEKYMMER med en enstaka elev som ibland kunde vara lite störande, men som vid andra tillfällen isolerade sig helt. Hur får jag med honom? undrade studenten. Flera olika förslag presenterades genast av de andra SI-ledarna.

Förslag på hur man kan variera sina möten hade föreslagits i en utvärdering och distribuerades nu skriftligt bland alla SI-ledarna.

Av SI-ledarna var de flesta inne på sin andra termin, många gick på andra året på sina utbildningar. En hade haft sitt uppdrag i över två år.

LUM drog Katarina Larsson och Sebastian Hall åt sidan för ett litet samtal. Båda började i höstas efter två dagars utbildning. Nu arbetar de på gymnasiet i Hässleholm, där Katarina också bor.

Gör man detta för pengarna?

– Nej det är ju egentligen ingen summa, svarar Sebastian. Men det är spännande och utvecklande, det är också nyttigt att repetera sina kunskaper. Man lär sig pedagogik och tålamod och att vara drivande gruppledare, det är fantastiskt, menar Sebastian.

Katarina har hela 26 deltagare men har löst det genom att dela in dem i två grupper. Snart ska de alla komma till LTH.

– Det var lite svårt i början men nu känner jag dem, säger hon. Ingen av dem upplever någon större svårighet att kombinera SI-ledarskapet med de egna studierna.

– Bara man avsätter tid så går det…

MATS NYGREN

CAMPUSVISIONER

100 miljoner satsas på att förbättra universitetsmiljön

– När man bygger nytt ska man göra det inte bara för sig själv utan också för dem som har lust att titta in och se vad man håller på med. Det är kanske dem som man skapar nya projekt med imorgon, säger vicerektor Sven Strömqvist.

Han ska leda en grupp som ska beskriva hur Lunds universitets campus bör utvecklas fram till 2025.

Lunds universitet satsar nu 100 miljoner kronor på att utveckla universitetsmiljön. 47 miljoner kronor går dessutom till bättre forskningsinfrastruktur, både till utrustning och till att säkra tillgången på spetsutbildad personal att driva den.

Sven Strömqvist och hans grupp har alltså uppdraget att ta fram en plan för hur campus ska utvecklas. Planen ska handla både om hur man får bra inre miljöer, t.ex. utbildningslokaler och laboratorier, och om att öppna upp universitetet med fler mötesplatser.

NYA MÖTESPLATSER utreddes redan för ett par år sedan. I den nya campusplanen gäller att knyta an till det man kom fram till då genom att utveckla och anpassa innehållet i olika byggnader och byggnadskomplex.

– Att skapa fler attraktiva studiemiljöer är ett prioriterat område för Lunds universitet, och gruppen ska driva ett pilotprojekt där man inreder en studiemiljö och prövar exempelvis ny teknik, berättar Sven Strömqvist.

Pengarna till campusutvecklingen tas från den reserv som universitetet byggt upp sedan mitten av 90-talet för att finansiera nya byggnader till forskning och undervisning, den s.k. lokalförsörjningsreserven. Lunds universitets styrelse beslutade vid sitt senaste sammanträde att avveckla reserven.

DET FINNS REDAN långt framskridna planer på flera om- och tillbyggnader inom universitetet. De nya pengarna kan delvis gå till att förverkliga dessa projekt, men också till mer långsiktiga förändringar.

– Vi ska presentera en vision som både omfattar verksamheten och arkitekturen som ska hysa den. Den ska fånga universitetets plats i staden och stadens roll för universitetet, säger Sven Strömqvist.

Rapporten ska lämnas till universi-

Den trädkantade Sölvegatan framstår alltmer som en huvudled genom Lunds universitet. FOTO: MIKAEL RISEDAL

tetsstyrelsen i slutet av året, men vissa bärande tankar är redan formulerade. Sölvegatan framstår till exempel alltmer som en central nerv i det stora europeiska forskningsuniversitet som Lund är, med en årsomsättning på cirka sex miljarder kronor, nio fakulteter, 6000 anställda och cirka 46.000 studenter. Sölvegatan förbinder det gamla universitetet i den medeltida stadskärnan med det nya, där LTH övergår i forskningsbyn Ideon.

– Planen för campusutvecklingen blir ett riktmärke, ett större sammanhang, där fakulteterna kan sätta in sina olika byggnads- och förnyelseprojekt så att de bidrar till att öppna universitetets olika verksamheter och göra dem tillgängliga både för andra inom universitetet och för omvärlden, hoppas Sven Strömqvist.

LUNDS UNIVERSITET har varit en vinnare i konkurrensen om forskningsmedel de senaste åren.

– Vi är glada för det, men det gäller också att vara ödmjuk och identifiera vad som är våra speciella fördelar. Vi har många framstående forskare och väldigt bra studenter, men dessutom har vi ett fysiskt tätt sammanhållet universitet där det är nära mellan människor. Detta ska vi ta vara på och när vi bygger nytt ska vi göra det på ett sätt så det blir ett lyft för universitetet som helhet, säger Sven Strömqvist.

VID PLANERING av kvarter och byggnader kan det handla om att placera kaféer eller bibliotek så att de öppnar upp och ger miljöerna ett mervärde. Och infrastruktur handlar inte bara om teknisk apparatur, utan också om kompetens att hantera denna avancerade utrustning och se till att den utnyttjas maximalt.

– Vi behöver göra större universitetsgemensamma satsningar på mjukvara och på personer, spetsutbildade experter, som kan vidareutveckla verksamheten vid våra laboratorier och se till att kunskapen och kompetensen sprids till fler människor, fler ämnesområden, säger Sven Strömqvist.

BRITTA COLLBERG

Många byggen redan på gång

Det byggs och projekteras intensivt vid Lunds universitet. Just nu renoverar man och bygger till arkitekternas A-hus på LTH. Nya Biologicentrum tas i bruk i maj–juni och sista etappen av Kemicentrums tredje byggnad blir klar nästa sommar. Stora – men varsamma – förändringar planeras i universitetets mest centrala kvarter – kvarteret Paradis. Här ska det bli mer plats för både samhällsvetarna och en allt mer trångbodd universitetsförvaltning.

Åsa Bergenudd är chef för universitetets avdelning för lokalförsörjning. FOTO: BRITTA COLLBERG

Arkitekt Åsa Bergenudd, chef för universitetets avdelning för lokalförsörjning, visar en skiss över de många byggnadsprojekt i olika skeden som är på gång vid Lunds universitet. De följer en slingrande linje från Juridicum i sydväst till Kemicentrum i nordost och ännu längre mot norr de planerade stora forskningsanläggningarna MAX IV och ESS. En del projekt handlar om regelrätta uppfräschningar, andra om mer radikala grepp och helt nya byggnader.

– Det som man framför allt vill skapa är fler studieplatser för studenterna att sitta och arbeta och läsa vid, bättre studiemiljöer med andra ord. Och det kommer det också att bli på många håll, berättar Åsa Bergenudd.

– I Zoologen och Zoofysiologen kommer vi att samla resten av humanistämnena så de blir grannar med SOL-centrum. Det finns önskemål om en ny större hörsal för 150–200 personer placerad lätt tillgänglig från Sölvegatan, inte minst för medicinarna på BMC som ligger strax norr om. Den skulle vara ett bra komplement till Kårhuset och Palaestra, men skulle kosta cirka 20 miljoner kronor och de pengarna har vi inte idag, säger Åsa Bergenudd.

Många projekt är ännu väldigt öppna – det gäller t.ex. vad som ska hända med Universitetsplatsen.

– Lokaler blir lediga runt Universitetsplatsen när arkeologerna flyttar till nya HT-huset vid Sölvegatan. Inget är beslutat men eventuellt lämnar även filosoferna Kungshuset och då är frågan hur vi bäst kan utnyttja de möjligheter det ger, säger Åsa Bergenudd.

Det finns en önskan att bättre koppla universitetet till resten av staden, t.ex. fånga upp turister som besöker Domkyrkan och kanske locka dem till Historiska museet, Skissernas och att titta in i Universitetshuset.

– Vi vill gärna ha mer liv också i Universitetshuset och till exempel en reception för både studenter och besökare, säger Åsa Bergenudd.

BRITTA COLLBERG

Pågående projekt och utredningar

GENETIKHUSET. Här finns funderingar på att placera någon del av universitetsförvaltningen som är väldigt trångbodd.

BMC, GAMLA IMMUNBIOLOGI. Här ska det 2012 bli nya studieplatser för studenter på en yta av 2000 kvm. Övriga delar byggs om till kontor.

GAMLA ZOOFYSIOLOGEN. Här planerar universitetet att samla de ämnen inom HT-området som inte redan ryms i SOL, Språk- och litteraturcentrum, som ligger precis intill. Om allt går enligt planerna är huset inflyttningsklart 2014. Då har de ämnen som idag finns i huset flyttat till nya Biologicentrum, och Zoologiska museet har stängt och packat ihop sina samlingar för förvaring i nya Arkivcentrum Syd på Gastelyckan. Här bygger Universitet tillsammans med Region Skåne och Landsarkivet nya magasin och kontor. Universitet får sammanlagt 4.800 kvadratmeter kompaktarkiv i två plan och plats för ett 20-tal kontor. Arkivbyggnaden beräknas klar 2012.

UNIVERSITETSPLATSENs framtid blir en fråga för vicerektor Sven Strömqvists nya grupp och campusutvecklingsplanen (se artikel på förra uppslaget). En arkitekt är inkopplad och diskussioner pågår om hur platsen och Universitetshuset ska kunna öppnas upp mer så att husen lever även kvällstid, t.ex. genom att skapa fler studieplatser för studenter.

JURIDICUM. Nu frigörs 400 kvm yta för studieplatser och kontor mitt i byggnaden på Lilla Gråbrödersgatan. Det är en lokal med tjocka bombsäkra betongväggar där Televerket, som tidigare fanns i hela byggnaden, haft kvar ett teknikutrymme även sedan juristerna flyttade in. Nu försvinner det och ytan blir förhoppningsvis till glädje för juristerna.

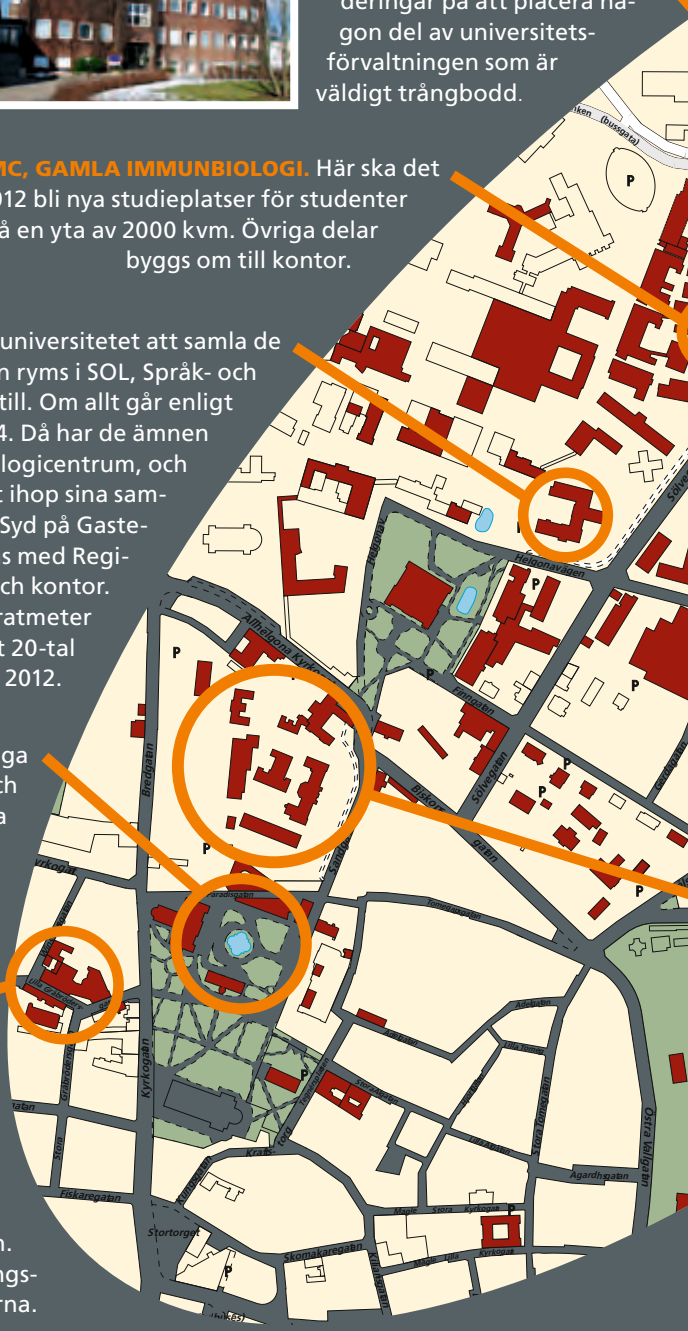

FOTO: PETRA FRANCKE, KENNET RUONA OCH MIKAEL RISEDAL

BIOLOGICENTRUM. Klart i maj–juni 2010. Hit flyttar de delar av Institutionen för Cell- och organismbiologi som i dag finns i gamla zoologen/ Zoofysiologen.

KEMICENTRUM. Byggnad III står klar nästa sommar och då överger Lunds universitet byggnad IV som återgår till ägaren Akademiska hus. Därmed disponerar universitetet 12.000 kvm mindre lokalyta för Kemicentrum än tidigare. Hyran per kvm ökar, däremot är de nya minskade lokalytorna bättre utrustade och planerade.

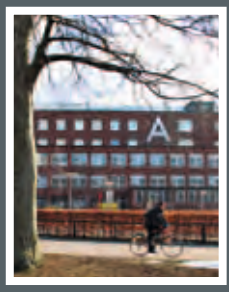

ARKITEKTHUSET. Hela huset renoveras och byggs om. En innergård glasas in och blir ny utställningshall samtidigt som den öppnas upp mot entrén och därmed blir tillgänglig för studenter. Studenterna, nu evakuerade till Kemicentrum, kan återvända sommaren 2011 till ett rejält uppfräschat A-hus med betydligt bättre studiemiljö.

EKONOMIHÖGSKOLAN. Vill samla sin verksamhet mer kring Holger Crafoord Ekonomicentrum. Om man kunde riva den gamla handskfabriken på Ole Römers väg, där Akademiska hus i dag har kontor, och bygga nytt så skulle EHL få 10.000 extra kvm, vilket är tillräckligt för att samla de ämnen som i dag finns i Alfahuset, och dessutom skapa fler studieplatser. Akademiska hus är beredda att lämna handskfabriken, men det saknas ännu finansiering för ett nybygge.

MASKINHUSET. De delar av huset som inte byggdes om vid den tidigare renoveringen behöver uppdateras. Projekteringen har påbörjats. Det finns även planer på att bygga ett nytt motorlab här.

MATTEANNEXET. Byggnaden med sina sju stora föreläsnings- och tentasalar genomgår en totalrenovering. Här finns tankar om att bygga ut med 600 kvm och skapa nya studieplatser och eventuellt ett litet kafé. Man diskuterar också att göra om en av salarna så att den kan användas till studieplatser när det inte pågår tentor. Ombyggnaden beräknas klar 2012.

KVARTERET PARADIS. Tre arkitektkontor har kommit in med förslag till hur kvarteret Paradis kan utvecklas. En bedömningsgrupp har fastnat för ett av förslagen – det från danska Juhl o Frost – som man går vidare med. Det handlar om en varsam förtätning och förädling av den unika miljön i kvarteret. En handfull nya byggnader kan komma att förverkligas – dels vid Sandgatan, precis ovanför ”Gamla hud”, dels på de två parkeringsplatser som i dag finns vid Paradisgatan och Allhelgona kyrkogata. Parkering kan eventuellt ordnas under jord. Kvarteret är skyddat och att bygga nytt förutsätter en planändring och det beräknas ta minst sex år innan husen kan stå klara. De nya byggnaderna tillfredställer lokalbehov hos både Samhällsvetenskapliga fakulteten och universitetsförvaltningen.

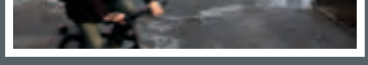

PROFESSOR MED STENKOLL

Hon är en nyfiken själ som söker sig till rötterna av gamla bergskedjor – dessutom nybliven geologiprofessor med intresse för konst. Och så har hon nyligen avslutat sitt examensarbete på Författarskolan vid Lunds universitet.

Charlotte Möller utstrålar en genuin berättarglädje, men är samtidigt lågmäld, hon har ingen önskan om att stå i strålkastarljuset. Hon sitter i sitt nya arbetsrum på Geocentrum – professorstiteln är endast ett par månader gammal – och bläddrar i en vackert illustrerad bok som heter *Sten och människor*. Hon berättar engagerat om stenarna och människorna, om den halländska gnejsen och stenhuggarnas hantverksskicklighet.

TILLTALANDE FORMER fladdrar förbi på sidorna, bergarter fångade av hennes kamera och av hennes språk. Dessutom har hon själv formgivit boken. De 200 sidorna är resultatet av Charlotte Möllers examensarbete på Lunds universitets författarskola. Nu hoppas hon få boken utgiven vid ett förlag.

– Att göra det vetenskapliga begripligt är jätteintressant, svarar hon på frågan om hur det kom sig att en geologiforskare hamnade på en författarutbildning.

Charlotte Möller har knappast tagit den rakaste vägen till professorstiteln. På 1990-talet jobbade hon som forskarassistent på Geologiska institutionen. Hon hade då disputerat på högtrycksbergarter i västra Norge. Dessa bergarter gav henne ledtrådar i detektivarbetet kring den svenska fjällkedjans historia. Högtrycksbergarterna bildades i rötterna av en fornstor bergskedja och formades under extremt högt tryck och hög temperatur djupt nere i jordskorpan. Detta skedde när Skandinavien kolliderade med Grönland för 400 miljoner år sedan. Den mäktiga bergskedja som uppstod vid kollisionen var faktiskt lika hög som dagens Himalaya.

NUMERA ÄR DOCK merparten av den skandinaviska bergskedjan borteroderad. Tack vare geologiska krafter och årmiljonernas erosion har rötterna av bergskedjan kommit allt närmare ytan och ligger nu blottade i naturen. Likt stelnade tidsdokument skildrar högtrycksbergarterna de processer som en gång var aktiva vid bergskedjebildningen. Att undersöka dessa bergarter kan hjälpa forskarna att förstå vad som händer, också i vår egen tid, djupt nere under Himalaya och andra stora bergskedjor.

Det var institutionens besparingskrav och svångrem som fick Charlotte Möller att lämna den akademiska världen. Hon blev anställd som geolog på SGU, Sveriges geologiska undersökning, en statlig myndighet med lokalkontor bland annat i Lund. Där fortsatte hon att arbeta med berggrunden i Halland, vilken på många sätt liknar den i västra Norge. De senaste åren har hon jobbat deltid på SGU för att ha möjlighet att samtidigt studera vid Författarskolan. Glädjen att berätta om vetenskap för en bredare publik bottnar i hennes egen upplevelse som ung geologistudent.

– Det var en sådan ögonöppnare. Plötsligt såg jag världen på ett helt nytt sätt! Till exempel förstod jag hur landskapets former hade bildats, säger hon och berättar att hon halkade in på ämnet geologi av en tillfällighet.

ÅRET VAR 1980, hon var 20 år och hade pluggat konstvetenskap. Ett inspirerande utställningssamarbete med en lärare på Lärarhögskolan i Malmö fick henne in på nya banor, hon sökte in till första terminen i geovetenskap i Lund. Sedan var hon fast i geologins fascinerande värld. Men intresset för bildkonst, skulptur och arkitektur har bestått. Hon konstaterar att naturvetenskaplig forskning och konst är två olika sätt att närma sig verkligheten, men att de förenas i det undersökande, det kreativa och det som är vackert. Det finns en skönhet även i att förstå hisnande samband.

LENA BJÖRK BLIXT

FOTNOT. Charlotte Möller är den första kvinnliga geologiprofessorn i Lunds universitets historia.

– Det känns jätteroligt att komma tillbaka till universitetet och få arbeta med forskning och undervisning. Nu är barnen dessutom vuxna, så det känns lyxigt att kunna ägna sig helhjärtat åt detta, säger Charlotte Möller.

Den flammiga gnejsen från Halland är en av Sveriges klassiska och fortfarande mest eftertraktade byggnadsstenar. Till höger ögongnejs och Steningegranit.

INDISKT LAPPTÄCKE

Går det att sy ihop ett gemensamt utbildningssystem av europeisk modell?

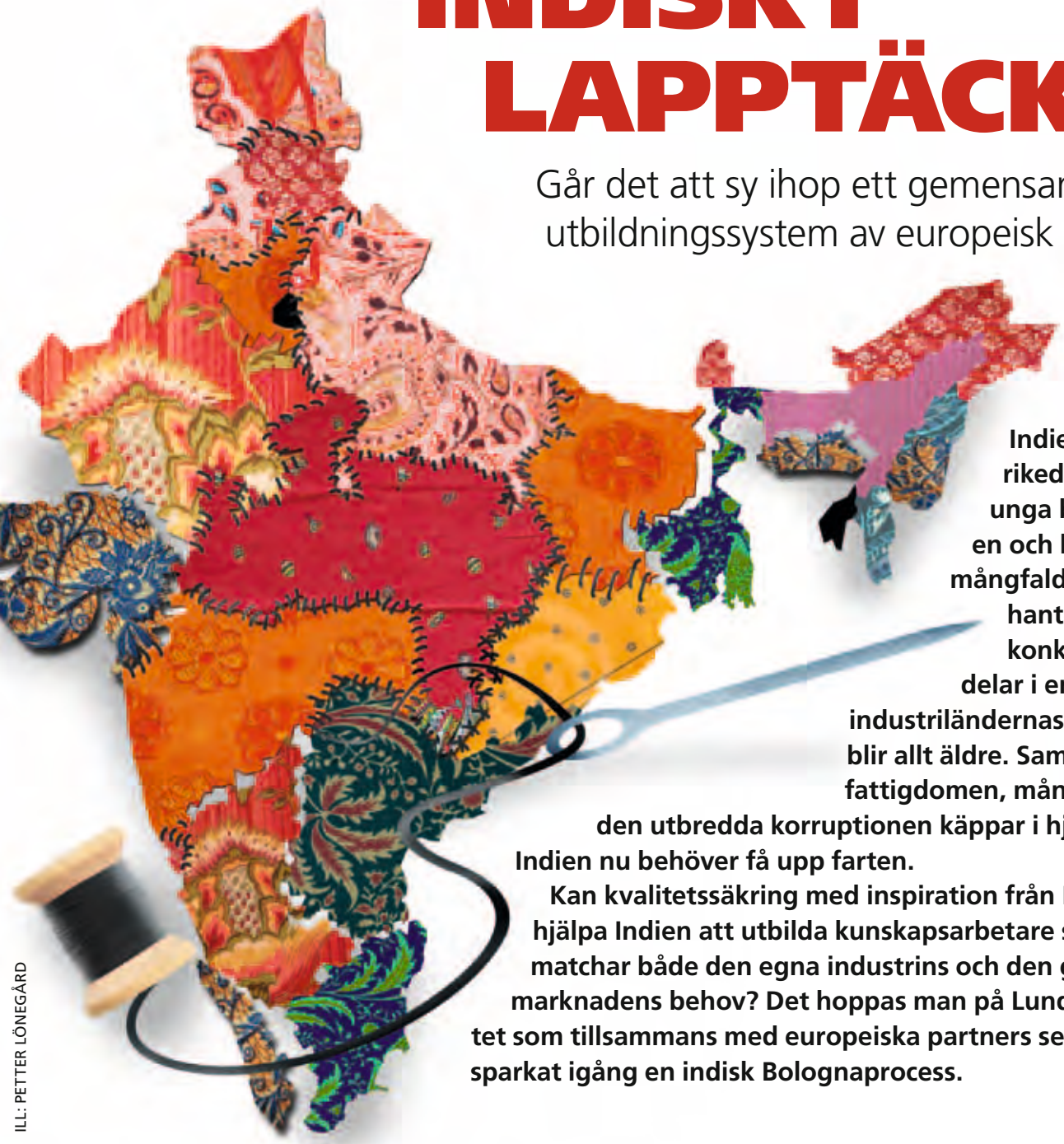

Indiens största rikedomar är den unga befolkningen och kulturella mångfalden. Rätt hanterade är de konkurrensfördelar i en värld där industriländernas befolkning blir allt äldre. Samtidigt sätter fattigdomen, mångfalden och den utbredda korruptionen käppar i hjulet när Indien nu behöver få upp farten.

Kan kvalitetssäkring med inspiration från Europa hjälpa Indien att utbilda kunskapsarbetare som matchar både den egna industrins och den globala marknadens behov? Det hoppas man på Lunds universitet som tillsammans med europeiska partners ser ut att ha sparkat igång en indisk Bolognaprocess.

ILL: PETTER LÖNEGÅRD

Arktisk kyla håller staden i ett järngrepp när forskarna från universiteten i Calcutta, Kerala, Delhi, Kanpur, Mumbai och Pune i februari anländer till Lund och Star Hotel. De är här för att höra hur man får fart på studentutbytet med europeiska universitet. Bolognaprocessen, döpt efter staden där den föddes, erbjuder en verktygslåda för att undanröja hindren och säkra kvaliteten i utbildningen. Kanske kan den vara till nytta också för reformprocessen i Indien.

De indiska gästerna trotsar snön och kylan för att få en glimt av Lunds universitets campus, fr. v. professor Achuthsankar S. Nair från University of Kerala, biträdande professor P. Murali Prasad från Indian Institute of Technology Kanpur, och prorektor J. Prabhash och professor Dilip Ramkrishna från University of Kerala. FOTO: GUNNAR MENANDER

Europeisk och indisk högre utbildning är inte så olika som man kunde tro. Det stod klart redan i november. Då möttes partneruniversiteten första gången för att diskutera kvalitetssäkring inom ramen för det stora utbytesprogrammet EMECW13 mellan Europa och Indien och som koordineras från Lund (se faktaruta).

BOLOGNAWORKSHOPEN hölls vid Delhi universitet och var den första som någonsin arrangerats i Indien. Lunds universitets prorektor Eva Åkesson ledde den europeiska delegationen och berättade vad Bolognaprocessen går ut på. Indierna var avvaktande, men efterhand allt mer intresserade. Om man bortser från uppenbara skillnader så kan man faktiskt se Indien som ett jättestort Europa. Med sina 28 delstater och sju unionsterritorier samt sina sjutton officiella språk har Indien likartade problem med att samordna och integrera.

– Den stora utmaningen är att välja vilket slags utbildningssystem vi ska ha. Vi kan inte nöja oss med att utbilda en och annan doktor och ingenjör, utan måste utbilda många, och se dessa mängder unga människor som resurser, säger professor K Sreenivas, ansvarig för internationella relationer på Delhi-universitetet.

Han deltar i workshopen denna februaridag på Star Hotel. Konferenssalen där man sitter heter Billeberga och en fondvägg täcks av ett foto av ett gult sädesfält, moget att skörda. När ska Indien kunna börja skörda? Ja, ett problem är just att hantera utbildningssystemets växtvärk – landets lärosäten räcker inte till för de enorma behoven och de är också dåligt samordnade.

MÅNGA INDISKA UNIVERSITET har egna sätt att examinera och utvärdera, sätt som ibland håller hög akademisk kvalitet, men sällan är jämförbara. De är som regel knutna till en examinators omdöme, ungefär som det tidigare såg ut och delvis fortfarande gör i Europa. Det kan vara lika svårt att byta ämne inom ett indiskt lärosäte som att byta lärosäte helt och hållet. Och det är nästan ogörligt att som student själv plocka ihop ämnen och skräddarsy sin utbildning.

Det var hett i Delhi när partneruniversiteten började diskutera Bolognaprocessen för tre månader sedan. I Lund vräker nu snön ner utanför Star Hotel, men temperaturen stiger i konferensrummet Billeberga. Allt Bologna-tänk kan inte appliceras på indiska förhållanden, men här finns absolut inspiration att hämta och verktyg som kan underlätta en utveckling, menar flera av deltagarna.

Men hur Indien väljer att göra, vilket internationellt utbildningssystem som man anpassar sig till, handlar också om politik. Är Europa verkligen den kontinent man ska inspireras av för att komma framåt snabbast? Indien med sitt koloniala förflutna har en tradition av att samarbeta med främst den anglosaxiska världen. Varför gav Europa sig i kast med den här mödosamma harmoniseringsprocessen till att börja med? undrar de indiska deltagarna.

– För att vi var tvungna. Europa måste kunna konkurrera med exempelvis USA om att ha de bästa utbildningarna – för att attrahera de bästa studenterna, lärarna och i förlängningen forskarna, säger

Bolognaprocessen och EMECW13

Bolognaprocessen är ett samarbete mellan 46 europeiska länder om högre utbildning. Den syftar till att främja utbildningskvalitet, rörlighet, anställningsbarhet samt Europas konkurrenskraft som utbildningsområde.

Att sprida kunskap om Bolognaprocessen är ett av målen för det stora utbytesprogrammet External Cooperation Window India, lot 13, som finansieras av EU och koordineras från Lunds universitet. Huvudsansvarig är Sidsel Hansson, Avdelningen för internationella relationer, som håller i projektets interna "Bologna process", med handlingsplan, programinnehåll, och implementering. Programmets workshops ger indiska medlemsuniversitet möjlighet att sätta sig in i "Bologna-tänket". Kurser uppbyggda enligt Bolognamodellen kommer att startas vid två av de indiska medlemsuniversiteten.

Utbytesprogrammet löper på tre år. Sedan starten har mer än 300 stipendier delats ut, merparten till indier som besökt Europa. Ytterligare drygt 180 stipendier ska delas ut från 2010 till 2013. Ett stipendium kan vara på minst tre månader och max tre år.

Mer info: www.eras-muswindow13.org/

Jan-Olov Höög, professor i medicinsk kemi vid Karolinska Institutet, som också ingår i utbytesprogrammet.

– Utan kvalificerad arbetskraft kan vi inte behålla vår kunskapsindustri.

JAN-OLOV HÖÖG och Lunds universitets prorektor Eva Åkesson är gamla Bologna-kolleger, berättar han för LUM i en paus. De var med och drev Bolognaprocessen tillsammans i flera år, nationellt och på sina respektive universitet. Det var naturligt att fortsätta detta teamwork i Delhi i höstas. I dag i Lund är det Jan-Olov Höög som håller i workshopen, LUs prorektor är upptagen på annat håll.

– Det visar att KI och Lunds universitet både kan konkurrera och samarbeta – något som öppnade ögonen på våra indiska partners redan i Delhi. Bologna är en win-win för alla som deltar.

– Varför hade USA ett försprång framför Europa? fortsätter indierna sin utfrågning.

Den mest tydliga skillnaden var att amerikanska studenter och forskare rörde sig mer, flyttade runt mellan universiteten, förklarar Jan-Olov Höög. Mobilitet är kvalitetsdrivande, ökar kunskapsöverföringen, höjer ribban och lyfter kunskapsnivån i hela samhället, säger han.

– Vi i Europa var tvungna att hitta sätt att jämföra utbildningar och definiera vad ett betyg eller en examen var värd, för att våra studenter skulle kunna läsa hela eller delar av sin utbildning på andra håll.

BOLOGNAPROCESSEN vill sätta studentens lärande i centrum och koppla lärandemålen tydligt till examinationen. Studenterna ska veta på förhand vad de ska lära sig och vilken kompetens de ska uppnå, och de ska veta att det är just detta som sedan prövas och som de får betyg på.

– Genom att låta hela processen vara tydlig och genomskinlig för alla inblandade så har vi kunnat öka mobiliteten, säger Jan-Olov Höög.

Brain drain har varit ett allvarligt hot mot Indien, men flera av workshopdeltagarna ser det inte så längre. 60–70 procent av indiska graduate studenter åker utomlands, men de kommer tillbaka och

Bologna-workshop i Lund: fr.v.professor Jan-Olov Höög från Karolinska Institutet, prorektor J. Prabhash och professor Achuthsankar S. Nair från University of Kerala, och Susana Vidal från University of Deusto, Spanien. FOTO: BRITTA COLLBERG

Europa (EU)

Yta: Över 4,2 miljoner kvadratkilometer
Antal stater: 27
Språk: 60 regionala språk eller minoritetsspråk. 23 officiella EU-språk
Folkmängd: 499 miljoner
Åldersfördelning:
Sjunkande födelsetal, minskande arbetsstyrka som dock förstärks genom invandring. Andelen personer över 80 år har ökat från 1,6 procent 1963 till 4,3 procent 2007.
Andelen 80-åringar och äldre beräknas vara 6,3 procent år 2025.
BNP per capita (2008): 30.513 dollar

Indien

Yta: 3,3 miljoner kvadratkilometer
Antal delstater: 20 och sju unionsterritorier
Språk: 17 sanktionerade officiella språk. Engelska är det dominerande affärsspråket. Hindi är förstaspråk för 30 procent av befolkningen. Sammanlagt är 325 olika språk erkända som existerande i landet.
Folkmängd: 1,160 miljoner
Åldersfördelning:
- 32,2 procent under 14 år
- 63 procent 15–64 år
- Bara 5 procent av befolkningen är äldre än 65 år

BNP per capita: 3.801 dollar
Religioner: 82 procent hinduer, 12 procent muslimer, 2 procent kristna, 2 procent sikher
Ekonomisk tillväxt: 6,7 procent 2009. 35 procent av befolkningen lever idag under den av FN angivna fattigdomsgränsen. 75 procent lever utanför kontantekonomin.

I början av 2000-talet utgjordes den materiellt välbeställda medelklassen av 200 miljoner människor. Men de rika är – sett ur Indiens synvinkel – lika många som hela EUs befolkning. 60 procent är sysselsatta i jordbruk, 23 procent i tjänster, 17 procent i industri.

blir en resurs, menar dekan Sanjay Mittal och biträdande professor Murali Prasad, vid toppuniversitetet Indian Institute of Technology i Kanpur.

– Den stora utmaningen för oss är att ge våra studenter en akademisk grundutbildning som gör dem konkurrenskraftiga också globalt. Och att skala upp vår verksamhet. I dag har vi 5.000 studenter – om tio år skulle vi vilja ha 10.000. Genom att lära oss hur européerna tänker, kan vi rusta våra studenter ännu bättre för den internationella marknaden, menar de.

Anställningsbarhet i vid mening är ett viktigt mål också för Bolognaprocessen, säger Jan-Olov Höög. När Bologna drogs igång talade man mycket om att lärosätena var för inåtvända.

– Nu vänder vi oss mer utåt. Vi för en dialog med näringslivet och lyssnar på vad de behöver.

EN AV DE INDISKA DELTAGARNA, professor Achuthsankar S Nair, föreståndare för bioinformatikcentret vid universitetet i Kerala, är tveksam. Han menar att det finns en risk med en långt driven harmoniseringsprocess mellan universiteten och att forma sig efter näringslivets krav.

– Om alla blir lika finns ju ingen anledning att röra på sig!

Hans eget lärosäte i Kerala slår vakt om bildning i vid bemärkelse. Det kan liknas vid en regnbåge genom sin mångfald perspektiv, medan ett modernt lärosäte format med näringslivet som förebild, blir mer som en snävt riktad laserstråle.

– Utveckling handlar inte bara om prylar och teknik. En film eller en dikt kan göra större skillnad för ett samhälle och sätta igång förändring, säger Achuthsankar S Nair.

JAN-OLOV HÖÖG håller med om att överdriven likriktning är farlig, liksom att stirra sig blind på teknikens möjligheter. Man kommer ingenvart med tekniska och medicinska innovationer utan kunskaper om hur människan och samhället fungerar.

– Indien, med er rika och mångfacetterade kultur, har en erfarenhet av att hantera mångfald som är många gånger överlägsen Europas. Ni ska slå vakt om er själ.

Men att föra en dialog med omvärlden innebär inte att lägga sig platt, fortsätter Jan-Olov Höög.

– Och att bli lite mer lika – universitet emellan – innebär inte att vi blir identiska, bara att det blir lättare för oss att samarbeta!

I maj är snön i Lund kanske glömd, men samarbetet mellan partneruniversiteten fortsätter. Då möts de nämligen igen – i Delhi. Inbjudan har gått ut till universitet i hela Indien till denna tredje workshop. Delhi-universitetets rektor Deepak Pental tog initiativ till workshopen och är mycket entusiastisk. Han har visioner om en nationell indisk Bolognaprocess.

BRITTA COLLBERG

Sättet att arbeta med forskning inom medicin, teknik och naturvetenskap är annorlunda idag än för några årtionden sedan. Den mest framgångsrika modellen är inte längre en ensam professor och hans personal, utan stora allianser av sammanlänkade forskargrupper. Här finns också rum för tvärvetenskap och en större satsning på utåtriktad verksamhet. LUM har gjort ett nedslag i en av dessa framgångsrika miljöer, neuro-nätverket Bagadilico.

Hur man lyckas med STORDRIFT i forskningsfabriken

FOTO: MIKAEL ANDERSSON/NORDIC PHOTOS

Starka forskningsmiljöer och stora nätverk är dagens melodi och det som alla anslagsgivare uppmuntrar.

Men hur arbetar man i grupper med 50–100 personer eller mer? Vilka är nackdelarna med stora miljöer och vilka är fördelarna?

– Fördelarna är att man kan undvika dubbelarbete, få till stånd nya samarbeten och göra satsningar som en enskild forskargrupp inte mäktar med, säger professor Patrik Brundin från Enheten för nervcellsöverlevnad.

Några exempel är att bjuda in kända utländska forskare att hålla seminarier, och att ordna kurser på post doc-nivå. Man kan också investera i kommunikation både inåt och utåt, något som annars lätt blir bortglömt.

Nackdelarna med de stora nätverken är att administrationen blir tungrodd när anslagen ska fördelas till alla deltagare, och att det blir många möten. Styrningen blir också svårare ju fler som är med. Denna allmänna sanning gäller särskilt inom akademin där det enligt traditionen helst ska råda konsensus, och där forskare som känner sig överkörda ofta låter omvärlden få veta det.

Patrik Brundin är en av Medicinska fakultetens mest framgångsrika magneter för stora anslag. Just nu deltar hans avdelning i fem neurovetenskapliga samarbeten som fått anslag på många miljoner vardera (se faktaruta här intill). För att arbeta fram de ansökningar som lett till dessa framgångar har han haft specialhjälp.

– Min grupp var bland de första i landet som skaffade en särskild anslagsadministratör. Det var så ovanligt i början av 2000-talet att folk från riksdagen som besökte universitetet ville höra oss berätta om vår modell, säger Patrik Brundin.

I BÖRJAN KUNDE OCKSÅ medicinska kollegor undra om det i dåvarande besparingstider var riktigt klokt att anställa fler administratörer. Men det var inte bara klokt utan en riktig fullträff: neurovetarnas anslagsadministratörer har dragit in sina egna löner många gånger om.

– Det är ovärderligt för tidspressade forskare att få hjälp med att ta fram data, hålla reda på deadlines, skriva rapporter och ha kontakt med forskningsfinansiärerna, menar Patrik Brundin. Han ser Bagadilicos anslagsadministratör Martha Escobar som en av Linnémiljöns centralgestalter, som hjälper medlemmarna i miljön att söka nya stora anslag och håller reda på att dagens anslagsgivare får det de vill ha i rätt tid.

BANBRYTANDE FORSKNINGSRESULTAT är förstås vad anslagsgivarna helst vill ha, men det går inte fort i nya nätverk. Det nordiska samarbetet om ”neurodegeneration” är ett exempel. Det fick anslag för fem år, men det var först på fjärde året som resultaten började bli synliga i form av gemensamma publikationer.

– Först ska man diskutera hur pengarna ska fördelas. Sedan ska man rekrytera nya medarbetare, vilket tar minst ett år. Och så ska man lära känna varandra – i den mån man inte redan gör det – för att se hur man bäst ska samarbeta. Därför tar det två år att komma igång, förklarar Patrik Brundin.

Två år var den tidsgräns då de stora finansiärerna förr brukade kräva in resultat. Men man tycks ha insett det omöjliga i detta, och VR nöjer sig nu med att begära in en redogörelse för den struktur ett nytt nätverk byggt upp.

Tvärvetenskapliga samarbeten är spännande, tycker professor Patrik Brundin som har kulturvetare med i hjärnforskningsnätverket Bagadilico.

”Min grupp var bland de första i landet som skaffade en särskild anslagsadministratör. Det var så ovanligt i början av 2000-talet att folk från riksdagen som besökte universitetet ville höra oss berätta om vår modell.”

Att ta alla beslut i stora grupper är inte möjligt, menar Patrik Brundin, inte heller att vara 10–20 författare om en rapport. Därför får mycket av arbetet i de stora nätverken delegeras till mindre grupper.

Även när det gäller den konkreta forskningen tror han på ganska små grupper. Omkring åtta personer är idealet, helst i en dynamisk blandning av teamspelare och ensamvargar. Ledaren måste inte alltid vara den som vet bäst – minst lika viktigt är det att vara nyfiken, modig och ha förmågan att tända andra.

I Bagadilico samarbetar medicinarna med en kulturvetargrupp ledd av professorn i etnologi Susanne Lundin. Hon och Patrik Brundin träffades vid ett ▶

Externt finansierade nätverk där Avdelningen för nervcellsöverlevnad deltar:

- **Nordic Centre of Excellence on Neurodegeneration** med 12 forskargrupper i Danmark, Finland, Norge och Sverige
- **Neurofortis** med fem lundagrupper som studerar celldöd och reparation i hjärnan, som fått ett av Vetenskapsrådets anslag till ”starka forskningsmiljöer”
- **Bagadilico** (se nedan), en VR-stödd ”Linnémiljö” kring Parkinsons och Huntingtons sjukdomar
- **CellCare**, ett VINNOVA-stött projekt kring cellsortering lett av Thomas Laurell på LTH
- **MultiPark**, ett Parkinsoninriktat samarbete inom neurovetenskap som fick ett av regeringens s.k. strategiska forskningsanslag förra året.

▶ Bagadilico

Bagadilico står för Basal Ganglia Disorders Linnaeus Consortium, en så kallad Linnémiljö som fått stöd av Vetenskapsrådet för forskning kring hjärnans basala ganglier. Både Parkinsons sjukdom och Huntingtons sjukdom orsakas av störningar i just detta område, och den medicinska delen av forskningen är inriktad på celltransplantation, genterapi och möjliga nya läkemedel.

I Bagadilico ingår omkring 120 personer knutna till någon av de tio forskningsledarna. Sju av dessa (Anders Björklund, Patrik Brundin, Angela Cenci Nilsson, Peter Hagell, Deniz Kirik, Cecilia Lundberg och Åsa Petersén) har sin huvudsakliga bas vid Medicinska fakulteten, medan tre av dem (Thomas Laurell, Susanne Lundin och Håkan Widner) hör hemma vid LTH, Institutionen för kulturvetenskaper resp. Skånes Universitetssjukhus i Lund.

arrangemang i Helsingborg för 15 år sedan, hittade gemensamma intressen och har hållit kontakten sedan dess. Susanne Lundins doktorand Niclas Hagen studerar nu Huntington-patienternas bild av sig själva och sin sjukdom, med läkaren Åsa Petersén som bihandledare. Även kulturvetarna Elin Bommenel och Max Liljefors (se separata artiklar) är knutna till Bagadilico-nätverket.

– Samarbetet med kulturvetarna är mycket intressant och positivt – och ofta överraskande för oss medicinare. Susanne Lundin bjöd t.ex. en gång in ett av våra forskarteam några eftermiddagar för att diskutera stamceller. Vi trodde att hon var ute efter fakta och svar på specifika frågor, men hon visade sig vara mer intresserad av hur vi talade. Det ledde så småningom till ett kapitel i en av Susannes böcker, berättar Patrik Brundin.

Elin Bommenels pilotstudie av Bagadilico gör det tydligt hur all akademisk ära går till de seniora forskarna, fast dessa inte skulle kunna åstadkomma mycket utan sina post-docs, doktorander, administratörer och labbpersonal. Det är något Patrik Brundin är väl medveten om. Han försöker verkligen puffa fram sina doktorander och post-docs i olika sammanhang, men det är inte alltid lätt.

– Om jag eller någon annan forskningsledare inbjuds att hålla föredrag vid en stor konferens, så kan vi försöka skicka en yngre medarbetare – men arrangörerna accepterar inte alltid detta. Kanske kan vi i stället ge mer utrymme för dessa grupper i Bagadilicos nyhetsbrev och i kontakter med media? Större eget ansvar och inflytande genom ledningsuppdrag? funderar han.

TILL STORA FORSKNINGSANSLAG hör idag kravet på kommunikation. Även här var Bagadilico tidigt ute. Man anställde snabbt en egen informatör, biologen och journalisten Christel Thunell, som gett nätverket en plats både i Wikipedia och i de sociala medierna Facebook och Twitter.

– Wikipedia ser jag som en självklar plats, medan Facebook och Twitter är mer av experiment. Hur det går där beror på hur mycket nytt vi själva orkar lägga in och hur stort intresset är från t.ex. patienter, säger Patrik Brundin och tittar efter i sin dator. Bagadilico visar sig ha drygt 110 läsare på Facebook och ett 70-tal på Twitter. Fast det var ju ett tag sedan den senaste nya texten las in visar det sig, så Patrik Brundin författar i hast några rader om LUMs besök.

Parkinsoncaféerna är en annan utåtriktad satsning. Det är återkommande möten där forskare berättar om sitt arbete för intresserade Parkinsonpatienter, som får gott om tid för frågor. Mötena filmas också och läggs ut som webb-TV.

Både samarbetet med kulturvetarna och kommunikationsstrategin lovordades av Bagadilicos vetenskapliga rådgivningspanel vid dess besök i Lund i januari. Att inte bara få information utan också chansen till interaktion i fysiska möten eller på webben är vad samhället väntar sig just nu, menade en av dess medlemmar, professor Herbert Gottweis.

INGELA BJÖRCK

Medicinska bilder fängslar som aldrig förr

– När det sägs att vi lever i ett bildsamhälle, så tänker de flesta på TV och Internet. Men en lika stor bildrevolution har faktiskt ägt rum inom naturvetenskap och medicin!

Det anser Max Liljefors, docent i konsthistoria och visuella studier. Han har fått ett anslag från Vetenskapsrådet för att forska på visualisering inom medicinsk vetenskap, med neuronätverket Bagadilicos bilder av hjärnan som exempel.

Det som gör dagens bildtekniker revolutionerande är att de ”ser” elektromagnetisk strålning som det mänskliga ögat inte kan uppfatta. När fotografiet var nytt häpnade människor över hur väl fotona återgav verkligheten: minsta skrynkla på ett tyg fanns ju med på fotot! Dagens bilder på proteiner eller hjärnfunktioner är däremot inga avbildningar av verkligheten, eftersom de grundar sig på data som inte är synliga från början utan ”översatts” till visuell form.

Konstvetaren Max Liljefors ska studera bl.a. allmänhetens intresse för medicinsk bildteknik. FOTO: INGELA BJÖRCK

Denna kunskapsteoretiska aspekt på medicinska bilder intresserar Max Liljefors. Han vill också studera hur bilderna mottas av allmänheten.

– När röntgentekniken var ny förekom det att nygifta par lät ta röntgenbilder av sina sammanflätade händer med vigselringarna på. Än idag ses medicinska bilder ofta som dramatiska och fascinerande. Det är ingen slump att TV-serier som CSI är så fulla av sådana bilder, menar han.

MAX LILJEFORS TYCKER det är mycket stimulerande att märka det stora intresset för kopplingen mellan visuella studier och medicin, både hos medicinare och kulturvetare. På kulturvetenskapliga institutionen pågår t.ex. just nu seminarieserien ”Hälsa för humanister”, som bland annat tar upp bildrelaterade frågor.

INGELA BJÖRCK

Osynligt arbete bakom framgången

Bakom den medicinska toppforskningens fina publikationer och vetenskapliga utmärkelser ligger en mängd osynligt arbete som aldrig kommer fram i rampljuset. Här finns ett glapp som borde studeras av kulturvetare, menar Elin Bommenel.

Hon är vetenskapshistoriker och har under en fyra månaders post doc-period undersökt möjliga kulturvetenskapliga frågor inom neuroforskningsnätverket Bagadilico (se föregående artikel). I sin utredning ställde hon två frågor till en pilotgrupp inom Bagadilico:

”Hur definierar du akademisk framgång?”

”Vad får ditt arbete att fungera?”

DEN FÖRSTA FRÅGAN gav ganska självklara svar. Akademisk framgång mäts i publikationer i ansedda tidskrifter, forskningsanslag, utmärkelser och samarbeten med ansedda forskargrupper inom och utom Sverige. Här är det, lika självklart, de ledande forskarna som spelar huvudrollerna.

Svaren på frågan om vad som får arbetet att fungera handlade om helt andra saker. Här gällde det behovet av kunnig teknisk och administrativ personal, att tillflyttade internationella forskare måste få hjälp med att få sitt lundaliv att fungera, och att det ska finnas medarbetare som kan kommunicera med omvärlden på ett begripligt sätt. Här är det fotfolket inom Bagadilico som spelar huvudrollerna – men de får aldrig lysa i de akademiska sammanhangen.

– Bakom var och en av toppforskarnas framgångar står 30–40 personer på golvet, säger Elin Bommenel.

HON TROR ATT DETTA är en riskabel situation på sikt. Om den akademiska kulturen bara belönar toppen och aldrig fotfolket, så blir det svårt att upprätthålla den entusiasm som behövs för att nå uppställda mål.

Elin Bommenel har aldrig samarbetat med en så välvillig grupp som Bagadilico-forskarna, säger hon. Ändå är det svårt med tvärvetenskap, eftersom forskare från olika ämnen bygger upp sin kunskap på så olika sätt. Tekniker utgår gärna från mätinstrument, medicinare utgår från försöksdjur eller patientprover, och kulturvetare utgår från människors upplevelser.

– Min forskning bygger ju inte på hårda data. Därför har det varit svårt för medicinarna att förstå hur jag kommit fram till mina slutsatser, menar hon.

Att forska om och med medicinare är svårt men intressant, tycker vetenskapshistorikern Elin Bommenel. FOTO: FLORA CUSI

MEN DET FINNS OCKSÅ kulturskillnader bland medicinarna själva. Klyftan mellan kliniker och laboratorieforskare löper t.ex. rätt igenom Bagadilico-nätverket. Laboratorieforskarna möter aldrig patienterna själva utan bara deras blod- och vävnadsprover, vilket de kan finna frustrerande. Klinikerna å sin sida vet att det förekommer mycket forskning – det lär varje vecka utkomma omkring 700 vetenskapliga artiklar som på något sätt berör Parkinsons sjukdom – men ser inget motsvarande flöde av förbättrad behandling. Bristen på insyn i själva forskningsarbetet kan ge dem känslan av att deras patienter utnyttjas som underlag till vetenskapliga publiceringar utan att få något för det.

”Om den akademiska kulturen bara belönar toppen och aldrig fotfolket, så blir det svårt att upprätthålla den entusiasm som behövs för att nå uppställda mål.”

– Här finns ett verkligt kommunikationsproblem. Och det gäller förstås också kommunikationen med patienterna själva. Patienterna är mindre intresserade av att höra om transplantationer i de basala ganglierna än av vad transplantationerna skulle kunna göra åt inkontinens, stressöverkänslighet och andra ”skamfyllda” besvär, säger Elin Bommenel.

Hon skulle vilja ta sig an detta problem tillsammans med Bagadilico-medlemmen Gesine Paul, som är både kliniker och labbforskare. De har sökt pengar för att se i vad mån kommunikationsgapet kan överbryggas genom information och virtuella och fysiska möten mellan de olika grupperna.

INGELA BJÖRCK

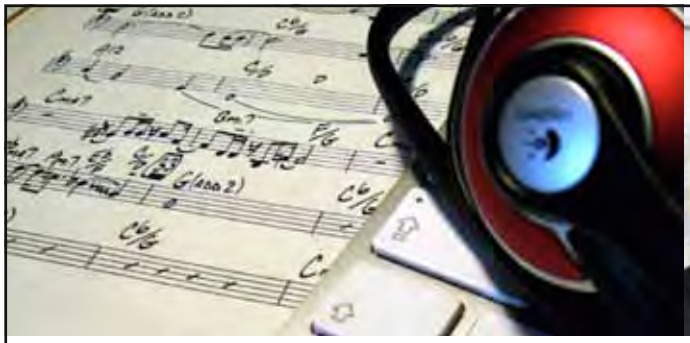

Unikt musikläromedel utvecklas av lärare på Musikhögskolan i Malmö.

Björn Roslund och Carl-Axel Andersson, lektor resp. adjunkt vid Malmö Musikhögskola, har utvecklat MusicalEar, ett datorbaserat läromedel för den som vill träna sitt gehör och fördjupa sina kunskaper i musikteori.

När vi hör musik associerar vi till något vi har hört förut - våra musikaliska erfarenheter eller vår "gehörsbank". Att utveckla sitt gehör kan handla om att träna sig på att höra nya saker i musiken, och att lära sig sätta namn på det man hör och känner igen. Att ha ett bra gehör innebär inte nödvändigtvis att ha förmågan att skriva noter. Men att kunna noter, och kunna notera det man hör bidrar till en bättre musikförståelse. Detta är MusicalEars viktigaste syfte.

Hej Björn och Carl-Axel, hur kom ni på idén?
- Genom kreativitet och strävan efter ständig förnyelse i vår undervisning i musikteori på Musikhögskolan i Malmö. Tankarna på ett datorbaserat musikläromedel föddes ur ett undervisningsbehov, och programmet var från början endast tänkt som en resurs för våra studenter på Musikhögskolan.

Men vi har fått väldigt fin respons från kollegor, studenter och andra internationella kontakter, när vi gjort presentationer i Sverige och utomlands. Vi har förstått att vår produkt är unik, och därför har goda förutsättningar att nå en internationell marknad. Vi har bland annat besökt och byggt upp en bra kontakt med Sibelius i Storbritannien, som MusicalEar baseras på. (Sibelius är ett av världens ledande notediteringsprogram.)

Vad har varit svårast hittills?
- Eftersom vi är pedagoger och inte affärsmän, har vi känt en stor begränsning i att kommersialisera vårt program. Därför är vi mycket förhoppningsfulla när vi nu påbörjat samarbete med LU Innovation. De har bl.a. kopplat ihop oss med en grupp masterstudenter på universitetets populärara entreprenörskapsprogram som ska driva vårt projekt framåt inom ramen för kursen.

Vad är er drivkraft?
- Vi har både pedagogiska och konstnärliga drivkrafter. Vi kombinerar pedagogisk förnyelse med konstnärligt skapande. Vi hoppas naturligtvis också att vi i någon mån ska få ekonomisk kompensation för den oerhörda mängd arbetstimmar vi lagt i vårt projekt.

Vad behöver ni göra inom det närmsta året?
- Vi kommer i första skedet att lansera MusicalEar i en svensk version, och därefter få programmet översatt till engelska för den internationella marknaden.

LUIS, Lunds universitetes innovationsystem
Lunds universitets stöd för kommersialisering av forskning
046-222 11 11 - info@luinnovation.lu.se - www.luinnovation.lu.se - www.luab.lu.se

LUNDS UNIVERSITET

Kårengagemang skapar en särskild relation till sitt alma mater. Men vi saknar idag ett bredare nätverk för kåralumner och det är en oerhörd svaghet, konstaterar Elisabeth Gehrke, vice ordförande i Lunds universitets studentkårer, LUS. Ett alumnnätverk har sina självklara styrkor i kontaktskapande, både för nuvarande aktiva men likaså för de alumner som vill upprätthålla kontakt med sin samtida generation, skriver hon.

Var finns kåralumnerna?

Att Lunds universitet nu har en storhetstid har knappast undgått någon. En av de faktorer som bidragit till detta är alla engagerade studenter som varit med och påverkat universitetet till det bättre i alla beredande, beslutande och informella organ. Från kursombud till universitetsstyrelseledamot, alla har de jobbat hårt för att påverka sin utbildning och bidragit till att Lunds universitet kan hålla den standard som LU idag gör.

Kårengagemang skapar en särskild relation till sitt alma mater. Ett brinnande engagemang för sitt lärosätes utveckling stärker lojaliteten, i synnerhet med engagemanget i backspegeln. I ljuset av universitetets satsningar på alumner så är detta en särskild relation som man bör stärka och lyfta.

NÄR KÅR- OCH NATIONSOBLIGATORIETS FALL står för dörren måste kårerna se över sina svagheter och granska verksamheten i sömmarna. Att vi idag saknar ett brett nätverk som täcker in de eldsjälar som verkat inom nuvarande och tidigare kårstrukturer är en oerhörd svaghet. Ett alumnnätverk har sina självklara styrkor i kontaktskapande, både för nuvarande aktiva men likaså för de alumner som vill upprätthålla kontakt med sin samtida generation.

Vi saknar idag ett bredare nätverk för kåralumner. Den koppling som finns består ofta av olika ordenssällskap för presidialer. Säga vad man vill om den strukturen, men man kan inte förneka att den är exkluderande i viss mån. Kontakten till alla de studenter som varit engagerade helt ideellt är i det närmaste obefintlig.

DET ÄR SVÅRT att inte känna att man på något sätt sviker när man bara låter dessa eldsjälar försvinna ur verksamheten utan att ta hänsyn till deras kunnande och erfarenheter. Det finns en oerhörd bredd och kompetens bland våra alumner. I mitt arbete för kårernas samarbetsorgan träffar jag gång på gång personer som varit aktiva inom kårerna som idag jobbar på universitetet, i näringslivet och i den offentliga sektorn. Varje gång så blir jag lika glatt överraskad men även irriterad över vårt högst informella och begränsande nätverk.

Det finns inget forum där engagerade idag kan träffa de som var aktiva på den tiden då Lunds studentkår fanns. Jämfört med andra studentorganisationer har vi en påtaglig historielöshet. Väldigt få inom dagens kårvärld vet hur det var när Lunds Studentkår existerade eller de diskusssioner som ledde till att den upplöstes. Äldre nummer av Lundagård och AFs arkiv är den tentativa länk till historien som finns idag.

”När kår- och nationsobligatoriets fall står för dörren måste kårerna se över sina svagheter och granska verksamheten i sömmarna. Att vi idag saknar ett brett nätverk som täcker in de eldsjälar som verkat inom nuvarande och tidigare kårstrukturer är en oerhörd svaghet.”

Det är inte svårt att se varför ett sådant nätverk skulle behövas. Vad är jag då ute efter? Jag vill se att det här nätverket byggs upp, men precis som med allt annat i kårvärlden så krävs det ett underlag av engagerade och ett intresse för att det ska komma till skott. Är du en kåralumn? Gå in på Facebook och gå med i gruppen ”KårAlumn Lunds universitet”, det blir förhoppningsvis fröet till ett nytt nätverk där alla som har varit engagerade för sitt lärosäte får vara med. Man kan också maila till v.ordf@lus.lu.se

ELISABETH GEHRKE
VICE ORDFÖRANDE, LUS

Nostalgiträff för alumner under karnevalen

ALUMNI. Under sommaren kommer LU att samla sociala event inom universitetet där alumner är välkomna att delta. Första gemensamma träffen enbart riktad till alumner blir dock redan under Lundakarnevalen söndagen den 23 maj. Då serveras en brunch med dryck och lite underhållning. Inbjudan riktar sig till medlemmar i nationernas alumnföreningar eller AFs särskilda ledamöter. Mer information finns på www.alumni.lu.se

CV-databas öppnas även för alumner

KARRIÄRSERVICE. I höstas invigdes karriärdatabasen CV.LU.SE. Tanken är att den ska förenkla och öka utbytet mellan studenter, alumner och arbetsgivare. Hittills har den enbart varit öppen för studenter och arbetsgivare, men i slutet av mars öppnas den fullt ut även för alumner inom alumninät, www.alumni.lu.se

– Alla vet ännu inte om att vi finns och vi jobbar kontinuerligt med att marknadsföra oss, säger Ulla Boström Hjorth, funktions- och utvecklingsansvarig på Karriärservice och Arbetslivscenter Lunds universitet. Detta sker i samarbete med de karriärrådgivare som finns på fakulteterna.

Det var i oktober som CV.LU.SE invigdes. En anledning till att databasen skapades är att många studenter och alumner upplever att glappet mellan studier och arbetslivet är stort. Arbetsgivare har även haft svårt att nå ut till studenter och alumner med arbetserbjudande och examensarbete.

Ulla Boström Hjorth jobbar med att marknadsföra CV.LU.SE. FOTO: MARIA ENGSTRÖM

Hittills har cirka 500 arbetsgivare skapat en användarprofil på CV.LU.SE. Men Ulla Boström Hjorth jobbar på att de ska bli många fler.

– Vi är ute och berättar om CV-databasen för företagen. Det känns bra att kunna hänvisa dem till en resurs när de vill ha hjälp med personal, oavsett om det rör sig om praktikplatser, förslag på examensarbete, trainee eller arbetserbjudanden till studenter eller alumner, säger hon.

Alumner önskade mer kommunikation

ALUMNI. Naturvetarnas alumner skulle föredragit lite mer av allsidig kommunikationsträning och lite mindre av vetenskapligt skrivande i sin utbildning. Det visar en enkät som fakultetens alumnkoordinator Susanne Pelger skickat ut.

Av enkäten framgår också att det man värderar mest, förutom själva ämneskunskapen, är det analytiska tänkandet, förmågan att lösa problem – och det tycker alumnerna också att de fått god träning i under sin utbildning.

– Det är roligt att vi lyckas tillgodose det behovet, säger Susanne Pelger. Men kommunikationsförmågan behöver vi arbeta mer med.

I kommunikationsfärdighet ingår sådant som muntlig framställning, att förklara vad man gör för icke-specialister, entreprenörskap och karriärplanering.

En ny kurs i affärsmannaskap (se vidstående notis) för naturvetare har lockat många sökande – och det är ett steg i rätt riktning, menar Susanne Pelger.

Idag har naturvetarna över 700 alumner registrerade i sin databas, och svarsfrekvensen på alumnenkäten var 40 procent.

MARIA LINDH

Affärsmannaskap för naturvetare

UPPDRAGSUTBILDNING. En ny uppdragsutbildning har tagits fram vid Lunds universitet med fokus på affärsmannaskap för naturvetare.

Denna satsning är ett komplement till universitetets befintliga utbildningar inom naturvetenskap. Saco-förbundet Naturvetarna och Institutionen för Service Management vid Campus Helsingborg har gått samman för att ta fram utbildningen, som vänder sig till kvalificerade naturvetare med minst tre års

Tanken med att CV.LU.SE nu även blivit tillgänglig för alumner är enligt Magnus Lindqvist, alumnkoordinator, att de före detta studenterna ska kunna lägga ut sina CV:n och söka arbete. De ska även kunna söka efter personal till sin arbetsplats oavsett om det gäller praktik, trainee, exjobb eller arbetserbjudande.

– Vi tror att vi ligger helt rätt i tiden med den här satsningen. Det kommer att komma en högkonjunktur och då har vi redan det här instrumentet. Får vi bara med oss studenterna och alumnerna kommer vi att ha den bästa resursen för akademiska arbeten i södra Sverige, om inte för hela Sverige och Norden, säger Magnus Lindqvist.

MARIA ENGSTRÖM

CV.LU.SE

Över 2000 studenter har registrerat sitt CV på databasen. Cirka 500 arbetsgivare har en användarprofil. Över 11.800 alumner är registrerade i LUs alumndatabas.

Studenter registrerar sina CV:n och kan hitta förslag på till exempel jobbannonser, examensjobb eller trainee-tjänster.

Studenter och arbetsgivare når tjänsten via http://cv.lu.se

Alumner når tjänsten via www.lu.se/alumni

erfarenhet från näringsliv eller offentlig sektor.

Utbildningen i affärsmannaskap har lagts upp i fyra block. Dessa handlar om strategiskt tänkande och affärsmässiga beslut, organisationens maktstruktur, ekonomisk analys och ekonomistyrning samt affärsplan och affärsplanering. Utbildningen ges i internatform i Lund respektive Stockholm.

För mer information, kontakta Andreas Wennick vid universitetets avdelning för uppdragsutbildning (www.education.lu.se).

EMMA BENGTSSON,
PRAO-ELEV

VR-forskning måste publiceras med Open Access

VETENSKAPLIG PUBLICERING. Från och med i år ska forskare finansierade av Vetenskapsrådet publicera sina resultat med Open Access, så att de blir fria för alla att läsa och ladda ner. Artiklarna kan antingen publiceras direkt i särskilda Open Access-tidskrifter, eller också efter en traditionell publicering läggas in i öppna databaser som LUs databas LUP.

De nya reglerna gäller än så länge inte monografier och bokkapitel utan bara vetenskapligt bedömda tidskriftstexter och konferensrapporter. Open Access-publiceringen måste ske inom sex månader efter den första publiceringen.

VRS BESLUT är en följd av att rådet år 2005 skrev på den internationella Berlindeklarationen om ökad tillgänglighet till vetenskapliga resultat. I Lund gick universitetsstyrelsen år 2006 ut med en liknande rekommendation.

Det enklaste sättet att göra sina resultat fritt tillgängliga är att publicera dem i en Open Access-tidskrift. Det finns numera över 4.000 Open Access-tidskrifter som använder kvalitetsgranskning via s.k. peer review, och flera av dem är högt rankade inom sina respektive områden.

Den som publicerar sig i en traditionell tidskrift har i avtalet med förlaget begränsat sina rättigheter till artikeln. De flesta stora förlag tillåter ändå idag att artiklar görs fritt tillgängliga på vissa villkor. Biblioteksdirektionen vid LU har på sin sida om upphovsrätt en länk till en databas som samlat förlagens policies vad gäller sådan s k parallellpublicering.

VETENSKAPSRÅDET KOMMER INTE att följa upp varje enskilt fall för att se till att VR-stödda forskare publicerar sig med fri tillgänglighet. Man anser att det är prefektens sak att se till att forskarna uppfyller villkoren, på samma sätt som när det gäller de etiska reglerna. Enligt Håkan Billig på VR kan dock beredningsgruppen undersöka om villkoren har uppfyllts när en forskare ansöker om förlängning av sitt projekt.

INGELA BJÖRCK

FOTNOT: På www.lub.lu.se/publicera finns länkar till utförlig vidare information.

Medfak satsar på stimulanspaket

EKONOMI. Medicinska fakulteten, som för inte så många år sedan drogs med svåra underskott, visar nu ett överskott på 135 miljoner kronor för 2009. En del av överskottet kommer att gå till fortsatta återbetalningar av gamla skulder, men fakultetsledningen har också satt samman ett "stimulanspaket" för forskningen och forskarutbildningen.

Paketet innehåller flera delar, som alla utgör tillfälliga ökningar just för år 2010:

- De fakultetsmedel som kan sökas ökar från 21,6 till 24 miljoner kronor
- Finansieringen av professorer och universitetslektorer ökas med 2 procent av lönekostnaden från den del av lönen som betalas av fakultetsanslaget
- Externt rekryterade professorer får en ökning av startbidragen, från 600.000 till 800 000 kronor
- De sju forskarassistenter som tillsatts 2009 eller tillsätts 2010 med LU-medel får 200 000 kronor var i startbidrag
- Forskarutbildningen får ytterligare 2 miljoner kronor för fler doktorandmånader
- De tre husstyrelserna inom fakulteten (för BMC, Health Science Center – tidigare Vårdvetenskapens hus – och CRC i Malmö) får 2,4 miljoner till infrastruktur.

INGELA BJÖRCK

PÅ GÅNG

Avtackning av Allan Larsson

Trots att Allan Larsson sitter kvar året ut som universitetsordförande hålls ändå ett planerat avtackningssymposium för honom den 16 april i Palaestra. Symposiet är öppet för alla och inleds 9.30 med rektor Per Eriksson – och avslutas 16.45 med Allan Larsson själv som då har berättat om det bästa med Lunds universitet.

Under dagen talas det bland annat om hur man leder ett universitet till framgång – om universitetsstyrelsens roll, om ESS och om en ny världsordning. Bland externa deltagare kan nämnas Peter Honeth, Pär Omling, Jan Eliasson och Börje Ljunggren. För hela programmet se www5.lu.se/upload/Anstalldsidan/AllanLarsson_avtackning_NY.pdf

27 MARS Examenskonsert: David Andersson, jazz/kontrabas. Musikhögskolan, Lilla salen, Ystadvägen 25, Malmö.

30 MARS Seminarium. Att översätta och framföra Winterreise. Med Sven Kristersson, översättare och sångare, och Olof Höjer, piano. Hur tänker en sångöversättare som själv är sångare? Kl 16.15–18.00 Kapellsalen, Palaestra et Odeum. Se även www.korcentrumsyd.se

30 MARS Filosoficirkeln. Fil dr Åsa Knaggård: **Att hantera vetenskaplig osäkerhet i klimatpolitiken.** Kl 19.30 i Palaestra, Lund.

31 MARS "Hybrid" – Arbetsmarknadsdag för samhällsvetare, teologer, humanister och socionomer. Föredrag, seminarier, mentorer, utställare, mingel/middag. Kl 10.00–16.00, Lund. Info: www.ht.lu.se/student/arbetsmarknadsdag---hybrid

31 MARS Lär dig sälja din idé. VentureLabs Starta eget-serie. Kursen är gratis och öppen för alla med anknytning till Lunds universitet. Anmälan till johan.johnsson@venturelab.lu.se senast den 30 mars. Kl 15.15–18.00 på Ekonomihögskolan, EC1:136, Lund.

31 MARS Teknik- och naturvetarcirkeln. När cykler blir orytmiska – om kaotiska svängningar, Gunnar Ohlén, Matematisk fysik. Kl 19.30–21.00 Edens hörsal, Statsvetenskapliga institutionen, Lund. Info: www.folkuniversitetet.se/teknat

6 APRIL Seminariet för tidigmoderna studier: Språk. Med egna ord. Tidigmoderna klassikeröversättare om sina översättningar (Johanna Akujärvi, grekiska) Ihre, Suhm och Schlözer. Språkvetenskap om forntiden år 1770 (Kristian Nilsson, finsk-ugriska). Kl 15.15-17.00 i sal 202, Kulturanatomen, Biskopsgatan 7, Lund.

6 APRIL Arkeologi för alla. Kristina Jennbert: **Hästar, hästkraft och hamburgerkött – perspektiv på den förkristna tiden.** Kl 15.30-16.30 Stora salen, Archaeologicum, Sandgatan 1, Lund.

6 APRIL Filosoficirkeln. Professor Carl-Göran Heidegren: **Två bröder, ett århundrade. Ernst och Friedrich Georg Jünger.** Kl 19.30 på Palaestra, Lund.

7 APRIL EU söker unga akademiker. Regeringskansliet informerar. Thomas Belius från Regeringskansliet talar om att arbeta i Bryssel och Luxenburg. EU:s centrala institutioner rekryterar nyutexaminerade akademiker och de som bara har några få års professionell yrkeserfaren-

>> BOSTÄDER <<

www.se.lu.se/bostaeder

Nytt från:

International Housing Office

Har ni studenter som ska läsa sommarkurser? Kontakta oss för att se vilka lösningar vi har för boendet. iho@se.lu.se

Våra korridorboenden på Sparta stängs för renovering 1/4 och öppnas nya och fräscha inför höstterminen.

Guest House Sparta

Stängs för renovering 28/6 och öppnar igen den 9/8 då vi tar emot gäster i ännu trevligare miljö.

Gästforskarbostäderna

Har utökat samarbete med European Spalliation Source Scandinavia (ESSS).

LU SERVICE *– vi gör din vardag enklare –*

Tryckeri • Post • Lokalvård • Bostäder • Televäxel • Parkering • Verkstad

het. F.n. söks främst ekonomer, jurister, statsvetare. Info: www.eu-careers.se/ Kl 12.00–13.00 Edens hörsal, Paradisgatan 5, Lund.

7 APRIL Teknik- och naturvetarcirkeln. Cellers circadianska cykler – om dygnsrytm i djur och växter, Carl Troein, teoretisk fysik. Kl 19.30 i Palaestra, universitetsplatsen, Lund.

8 APRIL Lunchmusik i Caroli – Musikhögskolans jazzmusiker. Kl 12.15 i Caroli kyrka, Malmö.

8 APRIL Rektorsseminarium: Per Eriksson m.fl. pratar om innovationer. Info: www.lu.se/rektorsseminarium

8 APRIL Seminarium: Martin T Sykes, Lunds universitet, **"Global change interactions: habitats, species and ecosystem services"**. Kl 14.00 Blå hallen, Sölvegatan 37, Lund.

9 APRIL Debattseminarium: Dags att utveckla forskarhandledningen vid Lunds universitet! Vill du vara med och påverka utvecklingen? Välkommen att lyssna och framföra dina synpunkter. Kl 14.00–16.00 i Stora konferensrummet, Pufendorfinstitutet, Biskopsgatan 3, Lund.

13 APRIL Lunchkonsert. Musikhögskolans klarinettister och Tomas Johansson, piano. På Dunkers kulturhus, Helsingborg, kl 12.00.

13 APRIL Föredrag. Rektor Per Eriksson: **Att vara rektor för Lunds universitet.** Arr Pensionärsuniversitetet, Lund. Kl 14.00 i Pingstkyrkans stora samlingssal, St Södergatan 25, Lund.

13 APRIL Filosoficirkeln. Professor Sven-Axel Månsson: **När man måste säga ifrån – om kritiker i offentliga organisationer.** Kl 19.30 i Palaestra, Lund.

14 APRIL Att skriva bra CV och ansökningsbrev. Del 1 i seminarieserie om 3. Här ges konkreta exempel på säljande CV och ansökningsbrev, liksom metoder du kan använda för att få fram just dina styrkor. Kl 15.15–17.00 Tornrummet, översta vån, Gamla Kirurgen, Sandgatan 3, Lund. Anmälan: career@stu.lu.se

14 APRIL Teknik- och naturvetarcirkeln. **Superkontinentcykler – världens längsta?** Carl Troein, Teoretisk fysik. Kl 19.30 i Edens hörsal, Statsvetenskapliga institutionen, Lund.

15 APRIL Lunchmusik i Caroli – Musikhögskolans ensembler för tidig musik. Kl 12.15, Caroli kyrka, Malmö.

15 APRIL Språk, mikrotid och gestaltning (ForMuLär). Med utgångspunkt från den korta mellansatsen i Beethovens piano sonat i C-dur op. 53 (Introduzione/Adagio molto) demonstrerar Ingemar Fridell hur en musikalisk tolkning kan illustreras med hjälp av enkla visuella verktyg. Kl 14.30 Musikhögskolan, Malmö. Info: hans.hellsten@mhm.lu.se

15 APRIL Seminarium. Jonathan Silvertown, The Open University, UK) **"Plant coexistence – from N. Eruopean medadows to funbos in the Cape".** Kl 14.00 Blå hallen, Sölvegatan 37, Lund.

16–17 APRIL Humanist- och Teologdagarna 2010. Årets tema: **Nya vägar, nya världar**. Fritt inträde. Info: www.ht.lu.se/htdagar

16 APRIL Lunchkonsert på Odeum – Musikhögkolans gitarrklass. Kl 12.15 Palaestra et Odeum, Lund.

18 APRIL Konserter i Skovgaardsalen. Skovgaardsalen, Malmö Konstmuseum, konsert med Paul Waltman, violin och Bengt Forsberg, piano. Verk av WA Mozart, B Linde, O Respighi. Enré 40 kr. Kl 14.00 Malmö Konstmuseum.

20 APRIL Test och personprofil vid anställning och urval. Karriärservice ger information om vanliga tester och urvalsmetoder som komplement till intervjuer. Kl 8.00–10.00 Tornrummet, Gamla Kirurgen, Sandgatan 3, Lund. Anmälan till career@stu.lu.se

20 APRIL CIRCLE seminarium. "Different competences, different modes in the globalization of innovation?" Kl 14.15-15.30 M213, Sölvegatan 16, Lund.

20 APRIL Filosoficirkeln. Professor em. Olle Svedberg: **Att hysa ett folk – myten om den goda bostaden.** Kl 19.30 i Palaestra, Lund.

21 APRIL Anställningsintervjun – Träna och förbered dig! Seminariet ger konkreta tips på vad du ska tänka på inför och under intervjun. Ta gärna med en för dig intressant platsannons. Nyttig övning ingår där du får intervjua eller bli intervjuad. Kl 8.00–10.00 Tornrummet, Gamla Kirurgen, Sandgatan 3, Lund. Anmälan till career@stu.lu.se

21 APRIL Teknik- och naturvetarcirkeln. **"Varför man aldrig ska säga aldrig igen – om modets svängningar"**, Helle Robertson Forslund, modedesigner Roberg&Blad. Kl 19.30 i Palaestra, Lund.

22 APRIL Lunchmusik i Caroli – Musikhögskolans gitarrister. Kl 12.15 Caroli kyrka, Malmö.

22 APRIL Seminarium. Per O. Ljungdahl, Wenner-Gren Institute, Stockholms universitet, **"Drosophila as a host to study nutrientregulated virulence of Candida albicans".** Kl 15.00 Biologihuset, Sölvegatan 35, Lund

22 APRIL Seminarium. "Termers mångtydighet och koherens – en utmaning vid lärande och undervisning i naturvetenskap och teknologi", Helge Strömdahl. Kl 15.00 Ingvar Kamprad Designcentrum, sal 567, Sölvegatan 26, Lund.

DISPUTATIONER

26 MARS

Helena Tassidis i laboratoriemedicin med inriktning tumörbiologi: "Expression and function of the protein tyrosine phosphatases SHP-1 and SHP-2 in prostate cancer". Kl 9.00 på Universitetssjukhuset i Malmö, MFC, ing 59.

Salina Gunnarsson i biomedicin med inriktning neurokirurgi: "Synergistic effects of mesenchymal stromal cells and immunotherapy in experimental brain tumors". Kl 9.30 i Segerfalksalen, Wallenberg Neurocentrum.

Åsa Håkansson i livsmedelshygien: "Attenuation of oxidative stress, inflammation and colorectal oncogenesis by food

SVANEHOLMS SLOTTS
GÄSTGIFVERI & FESTSALAR
TEL 0411-450 40 • WWW.SVANEHOLM.SE

Hans-Uno Bengtsson stipendiet

Folkuniversitetet delar ut stipendium till minne av Hans-Uno Bengtsson. Stipendiet riktar sig till dig som arbetar vid Lunds universitet och som gjort goda insatser för att skapa möten mellan universitetet och gymnasie- samt högstadieungdomar.

Stipendiesumma: 20 000 kronor

Sista ansökningsdag: 31 mars 2010
För information och ansökan gå in på www.folkuniversitetet.se/hubstipendiet
Kandidater kan också nomineras av dekanerna vid Lunds universitet.

Vid frågor
ring 046-19 77 00 eller maila till
hub-stipendiet@folkuniversitetet.se

Hans-Uno Bengtsson disputerade i teoretisk fysik 1983 och blev inom detta ämne riksbekant som sommarpratare, föreläsare, pedagog och författare. Han dog efter en tids sjukdom våren 2007 vid 54-års ålder.

Folkuniversitetet
Kursverksamheten vid Lunds universitet

INGEN AV OSS HAR DISPUTERAT.
Men vi tror oss ändå veta ganska väl hur en lyckad disputationsfest skall se ut. Låt dig inspireras genom ett besök på vår hemsida:
WWW.TEGNERS.COM

TEGNÉRS MATSALAR
RESTAURANG • BAR • FESTVÅNING • CATERING

constituents: Ischaemia/reperfusion injury and induced colitis in rodents". Kl 9.15 i sal G, Kemicentrum, Getingevägen 60, LTH, Lund.

Anna Ingemark Milos i konstvetenskap: "Stockholm stadsbibliotek och Moderna museet – En analys av arkitekturkritik i svensk press". Kl 10.00 i sal 314, hus Josephson, Institutionen för konstvetenskaper, Lund.

Maria Melén Fäldt i psykologi: "Förändringskompetens – En studie av anställdas upplevelser av lärande i samband med organisationsförändring". Kl 13.00 Högskolan i Kristianstad.

31 MARS

Atia Amari i fysik: "Towards efficient quantum memories in rare-earth-ion-doped solids". Kl 10.15 i sal B, Fysiska institutionen, Lund.

9 APRIL

Lena Eroukhmanoff i biomedicin med inriktning cell- och molekylärbiologi: "Tolerance and immunity: Opposite outcomes of microbial antigen stimulation". Kl 9.00 i Segerfalksalen, BMC, Sölvegatan 19, Lund.

16 APRIL

Lars Persson i rättssociologi: "Pedagogerna och demokratin – En rättssociologisk studie av pedagogers arbete med demokratiutveckling". Kl 13.00 Universitetshuset sal 206, Lund.

Disputationer som har ägt rum:

Dan Falkenback i kirurgi: "Gatroesphageal reflux disease – complications and prognostic aspects".

Hojjatollah Nozad Charoudeh i biomedicin med inriktning stamcellsbiologi: "Cellular and molecular pathways in early stages of NK cell development".

Martin Kvist i handkirurgi: "Peripheral nerve reconstruction. Studies on cellular and acellular iso-, allo- and xenografts".

Marie Wallin i engelska med litteraturvetenskaplig inriktning: "Malory and authorship: A study of an irresolvable debate".

Marina Jeppsson i laboratoriemedi-

Påskutställning i Botaniska trädgården

Våren är tiden för återfödelsen och ägg hör samman med påsken. Utställningen "Allt liv kommer ur ägget" pågår nu i Botaniska trädgården under helgerna till och med april. Att måla ägg är en stor konstform i Central- och Östeuropa och hundratals dekorerade ägg och tekniker visas och förklaras på utställningen.

Äggen kommer ur Marie Widéns privata samling. Hon är föreståndare för Botaniska trädgården och kommer att finnas på plats under utställningen.

Helgen den 27–28 mars mellan 11 och 15 kan man själv få prova på att måla ägg med olika tekniker. Annars är utställningen öppen mellan 11 och 17 samtliga helger i april – liksom Café Botan som har öppet i samband med utställningen.

Måla ägg i Botan! FOTO: MARIE WIDÉN

cin med inriktning yrkes- och miljömedicin: ”Protein modifications by low molecular weight chemicals inducing airways diseases”.

Eva Persson i vårdvetenskap med inriktning reproduktiv perinatal och sexuell hälsa: ”Parents’ postnatal sense of security (PPSS) – developing an instrument and description of important factors based on mothers’ and fathers’ experiences”.

Cecilia Ahlström Emanuelsson i öronnäs- och halssjukdomar: ”Symptoms and aspects on eosinophil in allergic rhinitis”.

Pontus Melke i teoretisk fysik: ”Cell signaling: A systems approach”.

Alexander Pietras i laboratoriemedicin med inriktning molekylär: ”Hypoxia-inducible factors in tumor cell differentiation and tumor vascularization”.

Ingela Carlsson i medicin med inriktning rehabilitering inom handkirurgi: ”Cold sensitivity in hands. Consequenses for dayly life”.

Jan Tønnesen i biomedicin med inriktning restorativ neurologi: ”Gene therapy for neurological disorders. Stem cell and optogenetic strategies”.

Helena Frännhag i engelska med språkvetenskaplig intiktning: ”Interpretive functions of adjectives in english – a cognitive approach”.

Ann-Kristin Mossberg i medicinsk mikrbiologi: ”Human milk as a source of tumor killing molecules. From MAL to HAMLET”.

Pia Hertonsson i ekologi, inriktning limnologi och marinekologi: ”Structuring factors for macroinvertebrate communities and the importance for ecosystem processing”.

Marko Swoboda i fysik: ”Attosecond wave packet metrology”.

Jerry Nilsson i brandteknik: ”Conceptions of crisis management capabilities – municipal officials’ perspectives”.

Ulrika Sahlin i ekologi, inriktning kemisk ekologi: ”From data to decision – learning by probabilistic risk analysis of biological invasions”.

Henrik Wenander i offentlig rätt: ”Erkännande av utländska förvaltningsbeslut”.

Cecilia Cassinger i företagsekonomi: ”Retailing retold: unfolding the process of image construction in everyday practice”.

Birthe Hagström i pedagogik: ”Kompletterande anknytningsperson på förskola”.

TJÄNSTER

Biträdande universitetslektor i livsmedelsteknologi med inriktning mot kolloidala system. Ref nr PA 2009/4724, ans 29 mars. Info 046-2229674.

Universitetslektor i datavetenskap. Ref nr PA 2014/414, ans 30 mars. Info 046-2223414.

Doktorand i byggande och arkitektur. Ref nr PA 2010/526, ans 31 mars. Info 046-2227417.

Doktorand i teknisk akustik. Ref nr PA 2010/527, ans 31mars. Info 046-2229588.

Doktorand i byggnadsmekanik. Ref nr PA 2010/528, ans 31 mars. Info 046-2228146.

1–2 systemingenjörer. Ref nr 2010/516, ans 31 mars. Info 046-2228162.

Utbildningsbidrag i kemi, inriktning mot organisk kemi. Ref nr N2010/130, ans 31 mars.

Postgraduate scholarship i chemistry, within the discipline of inorganic chemistry. Ref nr N 2010/107, ans 1 april.

Utbildningsbidrag i geobiosfärsvetenskap, inriktning berggrundsgeologi. Ref nr 796, ans 15 april.

Utbildningsbidrag i ämnet laboratoriemedicin med inriktning mot mikrobiell metabolomik. Ref nr M 2010/209, ans 16 april.

HÄNT!

ADMINISTRATIVT PRIS. Peter Honeths administrativa pris som består av ett diplom och 15.000 kronor gick i år till **Christina Grossmann,** verksamhetsansvarig på Internationella kontoret vid LTH samt till ekonom **Birgit Johansson** på Kemiska institutionen.

NIH-ANSLAG. En forskargrupp ledd av professor **Jan Sundquist**, klinisk epidemiologi, vid Centrum för Primärvårdsforskning i Skåne har tilldelats 2,8 miljoner dollar, motsvarande 20 miljoner kronor, av det amerikanska forskningsinstitutet National Institute on Drug Abuse (NIDA) vid National Institutes of Health (NIH).

LU-AMBASSADEN INVIGD. Nu har Lunds universitets 25 kvadratmeter på Sergels torg i Stockholm invigts. Inbjudna gäster från politik, högskolevärld och näringsliv minglade tillsammans med tillresta LU-anställda under två lunchtimmar en tisdag i slutet av februari. Värd för invigningsminglet var rektor **Per Eriksson** som ska arbeta därifrån ett dygn varannan vecka.

JAPANSKT BESÖK. Japans nye ambassadör **Akira Nakajima** (bilden) besökte Lunds universitet nyligen. Ambassadören träffade prorektor Eva Åkesson och besökte språkklasser i japanska på Språk- och litteraturcentrum.

GUNILLA JARLBRO. En ny utmärkelse i Gunilla Jarlbros namn har instiftats vid Lunds universitet. Den tilldelas en person som under det gångna året bidragit till djärva och innovativa utmaningar inom jämställdhetsområdet. Första Gunilla Jarlbro-utmärkelsen gick till just **Gunilla Jarlbro,** professor i medie- och kommunikationsvetenskap, och delades ut i samband med det årliga 8 mars-seminariet på Språk- och Litteraturcentrum. Det är professor **Charlotte Erlandson- Albertsson** och personalkonsult **Kajsa Widén** som är initiativtagare till utmärkelsen.

Nu finns Per Bagges bilder på nätet

HISTORISKA FOTON. Lundafotografen Per Bagges bilder kan nu för första gången visas för allmänheten. Fotosamlingen på Universitetsbiblioteket visar Lunds stadsmiljöer och ateljéporträtt av lundabor från 1890-talet fram till 1930-talet.

Universitetsbiblioteket gör samtliga fotografier tillgängliga digitalt samtidigt som de ömtåliga originalplåtarna bevaras för framtiden.

Bilderna är sökbara i en ny databas där man lätt kan zooma in detaljer.

Läs mer och sök i samlingen: www.ub.lu.se/samlingar/digitala-samlingar/per-bagges-bilder

cin med inriktning yrkes- och miljömedicin: ”Protein modifications by low molecular weight chemicals inducing airways diseases”.

Eva Persson i vårdvetenskap med inriktning reproduktiv perinatal och sexuell hälsa: ”Parents’ postnatal sense of security (PPSS) – developing an instrument and description of important factors based on mothers’ and fathers’ experiences”.

Cecilia Ahlström Emanuelsson i öronnäs- och halssjukdomar: ”Symptoms and aspects on eosinophil in allergic rhinitis”.

Pontus Melke i teoretisk fysik: ”Cell signaling: A systems approach”.

Alexander Pietras i laboratoriemedicin med inriktning molekylär: ”Hypoxia-inducible factors in tumor cell differentiation and tumor vascularization”.

Ingela Carlsson i medicin med inriktning rehabilitering inom handkirurgi: ”Cold sensitivity in hands. Consequenses for dayly life”.

Jan Tønnesen i biomedicin med inriktning restorativ neurologi: ”Gene therapy for neurological disorders. Stem cell and optogenetic strategies”.

Helena Frännhag i engelska med språkvetenskaplig intiktning: ”Interpretive functions of adjectives in english – a cognitive approach”.

Ann-Kristin Mossberg i medicinsk mikrbiologi: ”Human milk as a source of tumor killing molecules. From MAL to HAMLET”.

Pia Hertonsson i ekologi, inriktning limnologi och marinekologi: ”Structuring factors for macroinvertebrate communities and the importance for ecosystem processing”.

Marko Swoboda i fysik: ”Attosecond wave packet metrology”.

Jerry Nilsson i brandteknik: ”Conceptions of crisis management capabilities – municipal officials´ perspectives”.

Ulrika Sahlin i ekologi, inriktning kemisk ekologi: ”From data to decision – learning by probabilistic risk analysis of biological invasions”.

Henrik Wenander i offentlig rätt: ”Erkännande av utländska förvaltningsbeslut”.

Cecilia Cassinger i företagsekonomi: ”Retailing retold: unfolding the process of image construction in everyday practice”.

Birthe Hagström i pedagogik: ”Kompletterande anknytningsperson på förskola”.

TJÄNSTER

Biträdande universitetslektor i livsmedelsteknologi med inriktning mot kolloidala system. Ref nr PA 2009/4724, ans 29 mars. Info 046-2229674.

Universitetslektor i datavetenskap. Ref nr PA 2014/414, ans 30 mars. Info 046-2223414.

Doktorand i byggande och arkitektur. Ref nr PA 2010/526, ans 31 mars. Info 046-2227417.

Doktorand i teknisk akustik. Ref nr PA 2010/527, ans 31mars. Info 046-2229588.

Doktorand i byggnadsmekanik. Ref nr PA 2010/528, ans 31 mars. Info 046-2228146.

1–2 systemingenjörer. Ref nr 2010/516, ans 31 mars. Info 046-2228162.

Utbildningsbidrag i kemi, inriktning mot organisk kemi. Ref nr N2010/130, ans 31 mars.

Postgraduate scholarship i chemistry, within the discipline of inorganic chemistry. Ref nr N 2010/107, ans 1 april.

Utbildningsbidrag i geobiosfärsvetenskap, inriktning berggrundsgeologi. Ref nr 796, ans 15 april.

Utbildningsbidrag i ämnet laboratoriemedicin med inriktning mot mikrobiell metabolomik. Ref nr M 2010/209, ans 16 april.

HÄNT!

ADMINASTRIVT PRIS. Peter Honeths administrativa pris som består av ett diplom och 15.000 kronor gick i år till **Christina Grossmann,** verksamhetsansvarig på Internationella kontoret vid LTH samt till ekonom **Birgit Johansson** på Kemiska institutionen.

NIH-ANSLAG. En forskargrupp ledd av professor **Jan Sundquist**, klinisk epidemiologi, vid Centrum för Primärvårdsforskning i Skåne har tilldelats 2,8 miljoner dollar, motsvarande 20 miljoner kronor, av det amerikanska forskningsinstitutet National Institute on Drug Abuse (NIDA) vid National Institutes of Health (NIH).

LU-AMBASSADEN INVIGD. Nu har Lunds universitets 25 kvadratmeter på Sergels torg i Stockholm invigts. Inbjudna gäster från politik, högskolevärld och näringsliv minglade tillsammans med tillresta LU-anställda under två lunchtimmar en tisdag i slutet av februari. Värd för invigningsminglet var rektor **Per Eriksson** som ska arbeta därifrån ett dygn varannan vecka.

JAPANSKT BESÖK. Japans nye ambassadör **Akira Nakajima** (bilden) besökte Lunds universitet nyligen. Ambassadören träffade prorektor Eva Åkesson och besökte språkklasser i japanska på Språk- och litteraturcentrum.

GUNILLA JARLBRO. En ny utmärkelse i Gunilla Jarlbros namn har instiftats vid Lunds universitet. Den tilldelas en person som under det gångna året bidragit till djärva och innovativa utmaningar inom jämställdhetsområdet. Första Gunilla Jarlbro-utmärkelsen gick till just **Gunilla Jarlbro,** professor i medie- och kommunikationsvetenskap, och delades ut i samband med det årliga 8 mars-seminariet på Språk- och Litteraturcentrum. Det är professor **Charlotte Erlandson- Albertsson** och personalkonsult **Kajsa Widén** som är initiativtagare till utmärkelsen.

Nu finns Per Bagges bilder på nätet

HISTORISKA FOTON. Lundafotografen Per Bagges bilder kan nu för första gången visas för allmänheten. Fotosamlingen på Universitetsbiblioteket visar Lunds stadsmiljöer och ateljéporträtt av lundabor från 1890-talet fram till 1930-talet.

Universitetsbiblioteket gör samtliga fotografier tillgängliga digitalt samtidigt som de ömtåliga originalplåtarna bevaras för framtiden.

Bilderna är sökbara i en ny databas där man lätt kan zooma in detaljer.

Läs mer och sök i samlingen: www.ub.lu.se/samlingar/digitala-samlingar/per-bagges-bilder

Posttidning A
Lunds universitet
Box 117
221 00 Lund

HALLÅ SARA KJELLBERG...

... doktorand i biblioteks- och informationsvetenskap som i höst disputerar på hur forskare använder bloggar.

Hur vanligt är det att forskare bloggar?

– Det är svårt att svara på. En svensk studie visar att tio procent av personer inom högre utbildning bloggar, och då räknas även studenterna in. Jag har djupstuderat 67 svenska forskare som bloggar.

Hur ser den vanligaste forskningsbloggaren ut?

– En man som är doktorand inom samhällsvetenskap. Men nu ökar kvinnorna och det har även tillkommit många inom de övriga disciplinerna. Särskilt utomlands kan man se bredden av ämnen eftersom flera forskningsportaler har startats – exempelvis har de stora vetenskapliga tidskrifterna skapat sådana.

Varför bloggar man som forskare?

– Man vill dela med sig av sin kunskap – det är ett bra sätt att skapa relationer, att nätverka och omvärldsbevaka. Man motiverar ofta med att man känner sig delaktig i något större och det är positivt.

Men forskare har ofta ett rätt krångligt språk – hur passar det i bloggsammanhang?

– Bloggen fyller också en kreativ funktion. Det som händer när man bloggar är att man skapar sig en annan mer personlig stil att skriva. Språket kan också växla beroende på vad det enskilda blogginlägget handlar om.

Hur ser målgruppen ut för en bloggande forskare?

– Man kan tala om fyra områden som forskarbloggen är en del av eftersom forskaren, som ju då även är bloggare, befinner sig mellan samhället och universitet liksom mellan det privata och sitt forskningsfält. Så läsarna kommer från alla dessa områden.

Finns det några faror eller nackdelar med att blogga som forskare?

– Det finns farhågor om att det tar för mycket tid från forskningen men det visar sig att bloggandet ger så mycket tillbaka genom omvärldsbevakningen och genom att man lär sig uttrycka sig bättre. Många av forskarna ser bloggandet som en del av forskningen. Ibland via kommentarerna på inläggen förstår man dessutom bättre vad det är som intresserar mest i ens forskning.

Hur ser framtiden ut – har forskarbloggarna kommit för att stanna?

– Absolut. Den yngre generationen använder sig mycket av de sociala medierna och kommer att göra det även som forskare.

Bloggar du själv?

– Ja, men just nu känns det lite problematiskt att både blogga och studera det så jag tror att det blir mer av eget bloggande igen när jag är klar med avhandlingen.

TEXT & FOTO: MARIA LINDH